

ساخت، پایاسازی و اعتباریابی آزمون هویت ملی و اجتماعی

محمد سلگی^۱
حسین اسکندری^۲
علی دلاور^۳
احمد برجعلی^۴

تاریخ دریافت: ۹۴/۰۴/۰۱

تاریخ پذیرش: ۹۴/۰۶/۰۶

چکیده

مطالعه حاضر با هدف ساخت، پایاسازی و اعتباریابی آزمون هویت ملی و اجتماعی انجام شده است. به منظور رسیدن به این هدف، پرسشنامه‌ای بر اساس ادبیات نظری و پرسشنامه‌های موجود در زمینه هویت ملی و اجتماعی تهیه شد. در این مطالعه، هویت اجتماعی خود از ۳ بخش هویت قومی، هویت دینی و هویت مدرن تشکیل شده است. لذا این آزمون خود از ۴ خرده آزمون شکل گرفته است. ابتدا برای هر خرده آزمون مؤلفه‌ها و سپس سؤالات زیربط آنها تدوین گردید. توضیح آنکه برای هر مؤلفه ۲ سؤال طرح گردید؛ لذا پرسشنامه حاصله دارای ۳۰۲ سؤال شد. به جهت کثرت سؤالات، اجرای یکجای این پرسشنامه حجیم ممکن نبود. بنابراین سؤالات هویت ملی (۹۰ سؤال) و هویت قومی (۶۸ سؤال) در یک پرسشنامه ۱۵۸ سؤالی و سؤالات هویت دینی (۷۲ سؤال) و هویت مدرن (۷۲ سؤال) در پرسشنامه دیگری با ۱۴۴ سؤال تنظیم گردید. دو پرسشنامه در اجرای مقدماتی روی نمونه‌ای ۶۹ نفری از دانشجویان دانشگاه‌های تهران اجرا شد. بعد از اجرای مقدماتی، با استفاده از روش تحلیل گویه‌ها (ضریب تمیز و روش لوپ)، از پرسشنامه اول (۱۵۸ سؤالی)، ۸۰ گویه حذف و ۷۸ گویه به عنوان سؤال مناسب‌تر باقی ماند. از ۱۴۴ گویه پرسشنامه دوم نیز ۸۱ گویه حذف و ۶۳ گویه مناسب‌تر باقی ماند. بنابراین از ۳۰۲ گویه، جمعاً ۱۶۱ گویه حذف گردید. ضریب آلفای پرسشنامه اول (۱۵۸ سؤالی) بعد از تحلیل سؤالات ۰/۹۷۸ می‌باشد. در پرسشنامه دوم (۱۴۴ سؤالی)، ضریب آلفا بعد از حذف گویه‌های نامناسب ۰/۹۵۷ می‌باشد. از جمع بست ۷۸ سؤال مناسب پرسشنامه اول و ۶۳ سؤال مناسب پرسشنامه دوم، پرسشنامه‌ای ۱۴۱ گویه‌ای شکل گرفت که ضریب آلفای آن ۰/۹۶۵ می‌باشد. این پرسشنامه در اجرای اصلی روی نمونه‌ای مرکب از ۴۱۰ دانشجوی دانشگاه‌های شهر

۱. عضو هیئت علمی جهاد دانشگاهی (نویسنده مسئول)

۲. دانشیار روان شناسی دانشگاه علامه طباطبائی

۳. استاد روش تحقیق و آمار دانشگاه علامه طباطبائی

۴. دانشیار روان شناسی دانشگاه علامه طباطبائی

تهران به اجرا درآمد. در این مرحله، برای تحلیل آزمون، از روش تحلیل عاملی استفاده گردید. برای تحلیل عاملی، از روش روایی سازه استفاده شد. طی فرایند تحلیل عاملی جمعاً ۳۱ عامل شناسایی گردید که ۱۳ عامل آن قابل نام‌گذاری بودند. در خرده آزمون هویت ملی ۱۰ عامل شناسایی شد که ۵ عامل آن قابل نام‌گذاری بود. در هویت ملی ۹ عامل شناسایی شد که ۳ عامل آن قابل نام‌گذاری بود. در هویت دینی ۴ عامل شناسایی شد که ۲ عامل آن قابل نام‌گذاری بود. در هویت مدرن نیز ۸ عامل شناسایی شد که ۲ عامل آن معنی‌پذیر بودند. با در نظر گرفتن نتایج این پژوهش، می‌توان گفت که این پرسشنامه از پایایی و روایی (اعتبار) مناسبی برخوردار است و عوامل به‌دست‌آمده از روش تحلیل عاملی می‌توانند هویت ملی و اجتماعی دانشجویان را به گونه مناسب اندازه‌گیری کنند.

واژگان کلیدی: هویت ملی، هویت اجتماعی، هویت قومی، هویت دینی، هویت مدرن، پایاسازی، اعتباریابی (رواسازی).

مقدمه

هویت اجتماعی^۱ یکی از مفاهیم مورد بحث در روانشناسی اجتماعی است. این مفهوم تعریف و تفسیری از «خود» و «ما» است که کیستی فردی و جمعی را می‌نمایاند و جستجوی هویت تلاش در جهت برقراری ارتباط صحیح فرد و جامعه به‌عنوان یک کل است. هویت در ابتدا ممیز «من» از «ما» و به دنبال آن ممیز «ما» از «دیگران» به شمار می‌رود. (شورای عالی جوانان، ۱۳۸۳)

هویت اجتماعی به لحاظ قراردادی در برابر هویت فردی تعریف می‌شود؛ زیرا هر اندازه که هویت فردی دارای ابعاد روان‌شناختی است هویت اجتماعی از ابعاد جامعه‌شناختی برخوردار است. به همین ترتیب همچنان که هویت فردی در نسبت فرد با خود شکل می‌پذیرد هویت اجتماعی در نسبت با جوامع یا محافل که با آنها در ارتباط است صورت می‌بندد. (مرکز تحقیقات استراتژیک مجمع، ۱۳۸۵)

ریچارد جنکینز^۲ هویت را شیوه‌های تمایز افراد و جماعات در روابط اجتماعی می‌داند. وی بیان می‌دارد که هویت اجتماعی درک ما از این مطلب است که ما چه کسی هستیم و

-
1. Social Identity
 2. Richard Jenkins

دیگران کیستند و از طرف دیگر، درک دیگران از خود و افراد دیگر چیست؟ لذا او هویت اجتماعی را محصول توافق یا عدم توافق می‌داند (جنکینز، ۱۹۹۶).

دیویس^۱ (۱۹۹۲) نیز هویت اجتماعی را نشأت گرفته از پایگاهی می‌داند که فرد در جامعه اشغال کرده است همچون: دانشجو، دختر، خانواده، دوست و... (به نقل از صالحی امیری، ۱۳۸۸). مالسویچ^۲ (۲۰۰۲) نیز عضویت در یک گروه، حس تفاوت با اعضای خارج گروه و تشابه با اعضای گروه را علائم و مشخصات هویت اجتماعی می‌داند. بنابراین عناصر مشابهت^۳ و تفاوت^۴ نشانه‌های هویت اجتماعی هستند (وودوارد^۵، ۲۰۰۰).

آلتوسر^۶ (۱۹۷۱) در توضیح نحوه انطباق تصویر فرد از خود و تصویر دیگران از او، از مفهوم توضیح خواهی^۷ استفاده می‌کند. به اعتقاد او استیضاح دائم موجب ارتباط فرد و جامعه می‌شود (وودوارد، ۲۰۰۲). بدین‌سان خود جمعی^۸ شکل می‌گیرد که اشاره دارد به جنبه‌هایی از خود که در پی فهم شباهت‌ها با دیگران یا درک اهمیت گروه‌های اجتماعی است. لذا خود جمعی حاصل روابط بین فردی است (گیلبرت^۹، ۲۰۰۶). تاجفل^{۱۰} نیز هویت اجتماعی را بخشی از مفهوم خود^{۱۱} (درک از خود) می‌داند (جکسون^{۱۲}، ۱۹۹۹).

منابع هویت اجتماعی

مؤلفه‌ها و ابعاد هویت اجتماعی از مباحث مورد اختلاف محققان است. البته عموم محققان بر پاره‌ای از منابع متشکله هویت اجتماعی اتفاق نظر بیشتری دارند. بر مبنای تعریف از هویت اجتماعی، زبان، دین، قوم یا نژاد، شغل، عضویت‌های فرقه‌ای و گروهی از جمله این

-
1. Divis
 2. Malesevic
 3. Similarity
 4. difference
 5. Woodward
 6. Althuser
 7. interpllated
 8. Collective self
 9. Gilbert
 10. Tajfel
 11. Self concept
 12. Jackson

مؤلفه‌ها هستند (براون^۱، ۱۹۸۵، به نقل از دغاقله، ۱۳۸۶). در یک طبقه‌بندی دیگر، هویت اجتماعی حد واسطه هویت فردی و ملی و پایین‌تر از هویت ملی قرار می‌گیرد و از ابعادی همچون: ملی، قومی و حرفه‌ای برخوردار است (احمدی، ۱۳۸۳). در تعبیری دیگر حس مشترک، کلید فهم هویت‌های جمعی است. بر این اساس دین، ملیت، قومیت، جنسیت، زبان و شغل، عناصر متشکله هویت اجتماعی قلمداد می‌گردند (عاملی، ۱۳۸۶).

معنایابی‌های مشترک و ارزش‌ها و اعمال مشترک نیز معیاری برای طبقه‌بندی هویت اجتماعی قلمداد شده است. بر این مبنا، هویت اجتماعی در سازه‌هایی چون نسل، طبقه، ملت، قومیت و فرهنگ متبلور می‌گردد (وودوارد، ۲۰۰۲).

ویلیام گودیکانست نیز انواع هویت‌های اجتماعی را به نحو زیر احصا کرده است:

۱- هویت فرهنگی؛

۲- هویت قومی؛

۳- هویت جنسی؛

۴- هویت جسمی (ظاهر فیزیکی، معلولیت و...)

۵- هویت سنی؛

۶- هویت مبتنی بر طبقه اجتماعی (عالمی، ۱۳۸۳).

سند ملی توسعه و ساماندهی امور جوانان نیز هویت اجتماعی را شامل هویت جنسیتی، دینی، ملی، شغلی، قومی و جهانی دانسته است (شورای عالی جوانان، ۱۳۸۳). محققان و پژوهشگران ایرانی در فهم صور یا حیطه‌های مختلف هویت ایرانی عملاً هویت اجتماعی را مدنظر قرار داده‌اند. آنچه در اینجا ذکر می‌گردد نگاه تعدادی از این محققان به منابع هویت ایرانی است که سهم عمده‌ای از این منابع به حوزه هویت اجتماعی برمی‌گردد.

- فرهنگ رجایی (۱۳۸۲)، ایرانیت، اسلامیت، سنت و تجدد را ابعاد هویت ایرانی می‌داند.

- اسلامی ندوشن (۱۳۸۵)، هویت ایرانی را تلفیقی می‌داند از انواع عرفان‌ها، تشریح‌های اسلامی (اسلامیت)، ایرانیت و تجدد.

1. Brown

- داوری اردکانی (۱۳۸۳)، ضمن تأکید بر وجود عناصر ملی، مذهبی و متجدد در هویت ایرانی، ترکیب آن را انضمامی می‌داند نه اتحادی.
- فکوهی (۱۳۸۲)، بر وجود ابعاد هویتی همچون: هویت قومی، هویت ملی و هویت جهانی تأکید دارد.
- بشیریه بر وجود ابعاد ملی، دینی، ملی، قومی و نسلی در هویت ایرانی توجه کرده است (به نقل از احمدی، ۱۳۸۳).
- استاد مطهری (۱۳۸۶)، هویت ایرانی را بر دو پایه اسلام و ایران متکی می‌داند و دین اسلام را مهم‌ترین مؤلفه ملیت و هویت ملی می‌شناسد.
- سروش (۱۳۸۰)، ذهنیت کنونی ایران را شامل عناصری از سه فرهنگ ایران باستان، اسلام و غرب می‌داند.
- سریع القلم (۱۳۸۳)، ایران و لیبرالیسم را سه منبع هویتی ایران می‌داند.
- حاجیانی (۱۳۸۷)، هویت ایرانی را واجد ۴ منبع: دین، قومیت، تجدد و ملیت می‌داند. نظر به مرور عموم پژوهش‌های انجام شده در زمینه هویت اجتماعی، این پژوهش سه مؤلفه: دین، قومیت و تجدد را به‌عنوان منابع هویت اجتماعی انتخاب نمود. مؤلفه‌های فوق در تحقیقات عدیده دیگر [افروغ (۱۳۸۱)، عبداللهی و حسین‌بر (۱۳۸۱)، گل محمدی (۱۳۸۰)، لطف آبادی (۱۳۸۳)، عیوضی (۱۳۸۰)، یونسی (۱۳۸۶)، مقدس (۱۳۸۴)، ایمان‌پور (۱۳۸۱)، علی جانی (۱۳۸۵)، دغاقله (۱۳۸۶) و ...] تأیید شده‌اند.
- هویت ملی در این پژوهش از هویت اجتماعی منفک گردیده و به‌عنوان یک مقوله مستقل مورد بررسی قرار گرفته است؛ زیرا به اعتقاد محققان، این سطح از هویت، از هویت اجتماعی بالاتر است (احمدی، ۱۳۸۳). البته سؤالات هویت ملی نیز درون پرسشنامه هویت اجتماعی گنجانده شده است ولی در تحلیل نهایی به‌صورت مجزا مورد مطالعه قرار می‌گیرد.
- در این پژوهش تلاش شده است مقیاسی برای سنجش هویت اجتماعی و ملی تدوین گردد. برای تدوین این مقیاس نظریه تعاملی^۱ مدنظر قرار گرفته است. طبقه این دیدگاه

1. Interaction perspective

هویت ساخته ظرف زمان و مکان است. هویت چندپاره، متکثر و تغییرپذیر است، صور متنوعی از منابع هویت‌بخش در شاکله هویتی وجود دارند، کنشگران به نحوی آگاهانه هویت‌سازی می‌کنند و میان منابع متشکله هویت هماهنگی و همزیستی وجود دارد.

معرفی مقیاس‌ها

برای سنجش هویت ملی و اجتماعی تاکنون آزمون‌هایی ساخته شده است. در سطح هویت ملی حاجیانی (۱۳۸۷)، قنبری (۱۳۸۸)، یوسفی (۱۳۸۰)، جهاد دانشگاهی (۱۳۸۲)، حسن‌زاده (۱۳۸۷)، سازمان ملی جوانان (۱۳۸۳)، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (۱۳۸۲)، پژوهشکده تحقیقات استراتژیک مجمع (۱۳۸۸)، مایلین^۱ و برایور^۲ (۲۰۰۴)، کاسترمن و فشن‌باخ (۱۹۸۹)، توماس کریشین و الکساندر ترشل (۲۰۰۲)، زینتیدو^۳ (۲۰۰۴)، هاک^۴ (۲۰۰۵)، اسمیت و سخوکیم (۲۰۰۶) مقیاس‌هایی ساخته‌اند.

برای سنجش هویت دینی نیز مقیاس‌هایی ساخته شده است از جمله:

مقیاس هویت‌یابی مذهبی پانتون^۵ (۱۹۷۹)، مقیاس تعهد مذهبی پی‌فیفر^۶ و والتی^۷ (۱۹۹۵)، مقیاس برجستگی مذهبی^۸ آلتایمر^۹ (۱۹۹۸)، مقیاس مذهبی ستی^{۱۰} و سلیگمن^{۱۱} (۱۹۹۳)، مقیاس تعهد مذهبی روف و پرکینز (۱۹۶۵)، مقیاس نگرش‌های مذهبی آرمسترانگ، لارس و مورو (۱۹۶۲)، مقیاس جهان‌بینی مذهبی مک‌لین و جنکینز (۱۹۷۲)، مقیاس دین‌گرایی باردیس (۱۹۹۹)، مقیاس ارزش‌های مذهبی مورو، واشنگتن و مک‌کلو

-
1. Mailyynn
 2. Brewer
 3. Zenitidou
 4. Haque
 5. Panton
 6. Pfeifer
 7. Walty
 8. Religious emphasis
 9. Altemeyer
 10. Sethi
 11. Seligman

(۱۹۹۷)، مقیاس تعهد مذهبی کلاک و استارک، مقیاس پنج بعدی فالکنر و دژونک (هیل^۱ و هود^۲، ۱۹۹۹؛ به نقل از حاجیانی، ۱۳۸۷).

برای بخش هویت دینی در ایران، مقیاس‌های عدیده‌ای ساخته شده است از جمله می‌توان نام برد از: جهاد دانشگاهی واحد اصفهان (۱۳۷۲)، پویافر (۱۳۸۶)، شجاعی زند (۱۳۸۴)، طرح بررسی نگرش‌ها، باورها و ارزش‌های ایرانیان توسط وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (۱۳۸۰ و ۱۳۸۲)، حاجیانی (۱۳۸۷)، مرکز افکارسنجی دانشجویان ایران (۱۳۸۶)، سازمان ملی جوانان (۱۳۸۶)، البلیخی (۱۹۹۷)، گلزاری (۱۳۷۹)، خدیاری (۱۳۸۵)، سراج‌زاده (۱۳۷۵)، رضایی (۱۳۸۰)، گودرزی (۱۳۸۲)، غیاثوند (۱۳۸۰)، طالبان (۱۳۷۹)، امیری (۱۳۸۵)، نقیب‌السادات (۱۳۸۴) و ... (چیت‌ساز، ۱۳۸۸).

در باب هویت قومی نیز مقیاس‌هایی ساخته شده است از جمله می‌توان از زحمات فکوهی در لرستان (۱۳۸۱)، قیصری در عرب‌های خوزستان (۱۳۸۷)، توسلی و قاسمی در ایلام (۱۳۸۰)، عبداللهی و سیم‌بر در بلوچستان (۱۳۸۱)، احمدلو و افروغ در آذربایجان (۱۳۸۱)، چلبی در سطح ملی (۱۳۸۷)، حاجیانی (در سطح ملی) (۱۳۸۷)، ابوالحسنی (۱۳۸۶)، نام برد.

مقیاس‌سازی برای سنجش هویت مدرن نیز انجام شده است از جمله: قلی‌پور (۱۳۸۴)، عالمی (۱۳۸۱)، مرکز افکارسنجی ایران (ایسپا) (۱۳۸۳)، ابوالحسنی (۱۳۸۶)، ملکی (۱۳۸۴)، کوشافر (۱۳۸۴)، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (۱۳۸۰ و ۱۳۸۲)، لطف‌آبادی (۱۳۸۳)، حاجیانی (۱۳۸۷)، مردانی گیوی (۱۳۸۱)، گل محمدی (۱۳۸۰)، عیوضی (۱۳۸۰)، خواجه‌نوری (۱۳۸۴)، قریشی (۱۳۸۱) و ...

روش

۱- جامعه آماری

به‌ندرت ممکن است پژوهشگری بتواند نمونه‌ای را از جامعه‌ای نظیر کلیه دانشجویان کشور به نحوی انتخاب کند که نمونه انتخاب شده نماینده واقعی این جامعه باشد. همچنین بدیهی

1. Hill
2. Hood

است انتخاب چنین نمونه‌ای و جمع‌آوری اطلاعات از آن، مستلزم کار و هزینه زیادی است. بنابراین بیشتر اوقات، پژوهشگران نمونه را از جامعه‌ای که در دسترس آن‌ها است انتخاب می‌کنند (دلاور، ۱۳۸۳). از این‌رو در پژوهش حاضر به دلیل محدودیت رفت و آمد، نیروی انسانی، هزینه و زمان، از بین دانشجویان کل کشور و به دلیل دسترسی و تنوع دانشجویی (نماینده بودن دانشجویان دانشگاه‌های تهران برای دانشجویان کل کشور)، کلیه دانشجویان دختر و پسر دانشگاه‌های شهر تهران، مشغول به تحصیل در مقاطع کارشناسی، کارشناسی ارشد، دکترای حرفه‌ای و دکترای تخصصی، در سال تحصیلی ۸۸-۸۹ به‌عنوان جامعه در دسترس، جهت بررسی در نظر گرفته شدند.

۲- روش نمونه‌گیری

در این پژوهش از روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای استفاده شده است. در نمونه‌گیری خوشه‌ای، واحد اندازه‌گیری فرد نیست بلکه گروهی از افراد هستند که به‌صورت طبیعی شکل گرفته و گروه خود را تشکیل داده‌اند. نمونه‌گیری خوشه‌ای زمانی به کار می‌رود که انتخاب گروهی از افراد امکان‌پذیر و آسان‌تر از انتخاب افراد در یک جامعه تعریف شده باشد (دلاور، ۱۳۸۳).

به‌منظور انتخاب نمونه مورد نیاز، با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای تصادفی، پس از تهیه فهرستی کامل از تمامی دانشگاه‌های تحت پوشش وزارت علوم؛ تحقیقات و فناوری شهر تهران دانشگاه‌های مورد نظر به‌صورت تصادفی انتخاب شدند. در گام بعد فهرستی از دانشکده‌های دانشگاه‌های منتخب تهیه گردید و از هر دانشکده نمونه‌ای انتخاب گردید. در مراجعه به دانشکده‌ها، به علت عدم وجود لیست اسامی و عدم حضور دانشجویان (از پیش انتخاب شده) از دانشجویان در دسترس استفاده گردید.

در این پژوهش مقیاس تهیه شده روی جمعیت دانشجویی دانشگاه‌های: امیرکبیر، علوم پزشکی شهید بهشتی، الزهرا، علوم پزشکی ایران، علم و فرهنگ (وابسته به جهاد دانشگاهی)، شریف، هنر، شهید بهشتی، آزاد (واحد شمال / واحد علوم و تحقیقات)، علمی، کاربردی (شعبه وابسته به جهاد دانشگاهی دانشگاه تربیت معلم)، علامه، علم و صنعت، تهران، خواجه نصیر، علوم بهزیستی و توانبخشی، شهید رجایی و علوم پزشکی

تهران اجرا گردید. همچنین پرسشنامه مقدماتی روی دانشجویان دانشگاه علامه طباطبائی و علم و فرهنگ به اجرا درآمد.

۳- حجم نمونه

یکی از مهم ترین مسائل در نمونه گیری این است که حجم نمونه لازم برای برآوردهای به دست آمده از پژوهش مبتنی بر نمونه گیری که از اعتبار کافی برای تحقق هدف های پژوهش برخوردار باشد، چقدر است؟ مطالعات زیادی نشان داده که همبستگی بین متغیرها از یک نمونه به نمونه دیگر برای گروه های کوچک بیشتر از گروه های بزرگ در نوسان است. بنابراین عامل های حاصل از تحلیل گروه های کوچک نسبت به نمونه های بزرگ، تعمیم پذیری کمتری دارند. همچنین وقتی حجم نمونه افزایش می یابد، خطاهای اندازه گیری تصادفی، یکدیگر را خنثی کرده، پارامترهای سؤال و آزمون تقریباً ثابت مانده و افزایش حجم نمونه اهمیت بیشتری پیدا می کند.

با وجود این بین صاحب نظران مختلف در خصوص حجم نمونه افزایش می یابد، خطاهای اندازه گیری تصادفی یکدیگر را خنثی کرده، پارامترهای سؤال و آزمون تقریباً ثابت مانده و افزایش حجم نمونه لازم، اتفاق نظر وجود ندارد. به نظر گیلفورد (۱۹۵۶) دست کم حجم نمونه ۲۰۰ نفر است.

در این آزمون چهار متغیر اصلی [سه متغیر مستقل و یک متغیر وابسته - با میانگین ۲ مؤلفه برای هر متغیر] مطالعه می شود و اگر بنا بر مبنای نظری انتخاب نمونه، برای هر مؤلفه ۴۰ نمونه در نظر گرفته شود به ۳۲۰ آزمودنی نیاز است. ولی برای کنترل احتمال ریزش آزمودنی، بهتر است تعداد نمونه به ۴۰۰ نفر افزایش یابد (کلاین، ۱۹۹۸).

برای محاسبه حجم نمونه از روش مورگان نیز استفاده گردید. در این روش و با استفاده از فرمول
$$n = \frac{Nt^2 pq}{Nd^2 + t^2 pq}$$
 و با عنایت به جدول مورگان در مورد جامعه آماری با حجم ۱۰۰/۰۰۰ نفر، نمونه ای به حجم ۳۸۴ نمونه مورد نیاز است (نادری، سیف نراقی، ۱۳۸۳). لذا با عنایت به حجم نمونه ۴۰۰ نفری این پژوهش، عملاً روش مورگان نیز رعایت گردیده است.

۴- ابزار سنجش

هدف اصلی این پژوهش ساخت یک ابزار برای سنجش هویت ملی و اجتماعی است. از این رو اهتمام محقق مصروف این قصد است که ابزاری پایا و معتبر بسازد یا در واقع فعالیت وی جهت پایاسازی و اعتباریابی یک مقیاس است. مقیاسی که محقق ساخته نامیده می‌شود. برای ساخت ابزار اقداماتی انجام شده است به شرح زیر:

الف- مطالعه منابع و انجام مصاحبه‌های اکتشافی؛

ب- تهیه سیاهه مؤلفه‌های هر حوزه هویتی؛

ج- تهیه جدول ابعاد - عناصر هر حوزه هویتی؛

د- تهیه جدول هدف - محتوا برای هر یک از ۴ حوزه هویتی مورد مطالعه.

جدول ابعاد و عناصر حوزه‌های هویتی ذیلاً می‌آید:

جدول ۱. ابعاد و عناصر هویت ملی

اجتماعی	سیاسی	فرهنگی	عناصر ابعاد
دانش، آگاهی و باور فرد نسبت به عناصر اجتماع ملی	دانش، آگاهی و باور فرد نسبت به عناصر سیاست ملی	دانش، آگاهی و باور فرد نسبت به عناصر فرهنگ ملی	آگاهی (معرفت، باور، ارزش)
دلبستگی و گرایش عاطفی فرد به عناصر اجتماع ملی	دلبستگی و گرایش عاطفی فرد به عناصر سیاست ملی	دلبستگی و گرایش عاطفی فرد به عناصر فرهنگی ملی	تعلق
مشارکت فعال و عمل در خصوص عناصر اجتماع ملی	مشارکت فعال و عمل درخصوص عناصر سیاست ملی	مشارکت فعال و عمل در خصوص عناصر فرهنگ ملی	تعهد

جدول ۲. ابعاد و عناصر هویت قومی

اجتماعی	فرهنگی	عناصر ابعاد
خاک (سرزمین)	نژاد (خون / تبار)	اجتماعی

1. Reliable

2. Valid

ساخت، پایاسازی و اعتباریابی آزمون هویت ملی و اجتماعی / ۶۳

دانش، آگاهی و باور	دانش، آگاهی و باور	دانش، آگاهی و باور	دانش، آگاهی و باور	آگاهی
فرد نسبت به عناصر فرهنگ قومی	فرد نسبت به عناصر اجتماع قومی	فرد نسبت به عناصر اجتماع قومی	فرد نسبت به عناصر فرهنگ قومی	
دانش، آگاهی و باور	دانش، آگاهی و باور	دانش، آگاهی و باور	دانش، آگاهی و باور	تعلق
فرد نسبت به عناصر فرهنگ قومی	فرد نسبت به عناصر اجتماع قومی	فرد نسبت به عناصر اجتماع قومی	فرد نسبت به عناصر فرهنگ قومی	
دانش، آگاهی و باور	دانش، آگاهی و باور	دانش، آگاهی و باور	دانش، آگاهی و باور	تعهد
فرد نسبت به عناصر فرهنگ قومی	فرد نسبت به عناصر اجتماع قومی	فرد نسبت به عناصر اجتماع قومی	فرد نسبت به عناصر فرهنگ قومی	

جدول ۳. ابعاد و عناصر هویت دینی

ابعاد	عناصر	فرهنگی	اجتماعی	سیاسی
آگاهی	نسبت به عناصر فرهنگ دینی	دانش، آگاهی و باور فرد	دانش، آگاهی و باور فرد	دانش، آگاهی و باور فرد
تعلق	فرد به عناصر فرهنگ دینی	دلبستگی و گرایش عاطفی	دلبستگی و گرایش عاطفی	دلبستگی و گرایش عاطفی
تعهد	مشارکت فعال و عمل در خصوص عناصر فرهنگ دینی	مشارکت فعال و عمل در خصوص عناصر اجتماع دینی	مشارکت فعال و عمل در خصوص عناصر اجتماع دینی	مشارکت فعال و عمل در خصوص عناصر اجتماع دینی
تحمل	مدارا و رواداری در فرهنگ دینی	مدارا و رواداری در خصوص عناصر اجتماع دینی	مدارا و رواداری در خصوص عناصر اجتماع دینی	مدارا و رواداری در خصوص عناصر اجتماع دینی

جدول ۴. ابعاد و عناصر هویت مدرن

عناصر ابعاد	فرهنگی	اجتماعی	سیاسی
آگاهی	دانش، آگاهی و باور فرد نسبت به عناصر فرهنگ مدرن	دانش، آگاهی و باور فرد نسبت به عناصر اجتماع مدرن	دانش، آگاهی و باور فرد نسبت به عناصر سیاست مدرن
تعلق	دلبستگی و گرایش عاطفی فرد به عناصر فرهنگ مدرن	دلبستگی و گرایش عاطفی فرد به عناصر اجتماع مدرن	دلبستگی و گرایش عاطفی فرد به عناصر سیاست مدرن
تعهد	مشارکت فعال و عمل درخصوص عناصر فرهنگ مدرن	مشارکت فعال و عمل درخصوص عناصر اجتماع مدرن	مشارکت فعال و عمل درخصوص عناصر سیاست مدرن
تحمل	مدارا در خصوص عناصر فرهنگ مدرن	مدارا در خصوص عناصر اجتماع مدرن	مدارا در خصوص عناصر سیاست مدرن

این جداول و مجموعه مؤلفه‌های تدوین شده به استحضار کارشناسان و صاحب‌نظران رسید. در جداول تهیه شده جمعاً ۳۵۹ مؤلفه (هدف) گردآوری شد به شرح زیر:

- هویت ملی: ۸۶ مؤلفه (هدف) - در ۹ محتوا یا سرفصل؛
 - هویت قومی: ۴۶ مؤلفه (هدف) - در ۱۲ محتوا یا سرفصل؛
 - هویت دینی: ۱۴۶ مؤلفه (هدف) - در ۱۲ محتوا یا سرفصل؛
 - هویت مدرن: ۸۱ مؤلفه (هدف) - در ۱۲ محتوا یا سرفصل.
- جدول توزیع مؤلفه‌ها در هر یک از ۴ حوزه هویتی به شرح زیر است:

جدول ۵. تعداد مؤلفه‌ها در هر یک از سرفصل‌های هویت ملی

عناصر ابعاد	فرهنگی	سیاسی	اجتماعی	جمع
آگاهی	۹	۱۰	۶	۲۵
تعلق	۱۱	۱۲	۱۱	۳۴
تعهد	۷	۱۱	۹	۲۷
جمع	۲۷	۳۳	۲۶	۸۶

ساخت، پایاسازی و اعتباریابی آزمون هویت ملی و اجتماعی / ۶۵

جدول ۶. تعداد مؤلفه‌ها در هر یک از سرفصل‌های هویت قومی

ابعاد	عناصر			
	فرهنگی	اجتماعی	خاک (سرزمین)	نژاد (خون / تبار)
آگاهی	۳	۳	۳	۶
تعلق	۶	۴	۳	۵
تعهد	۴	۴	۲	۳
جمع	۱۳	۱۱	۸	۱۴

جدول ۷. تعداد مؤلفه‌ها در هر یک از سرفصل‌های هویت دینی

ابعاد	عناصر		
	فرهنگی	اجتماعی	سیاسی
آگاهی	۱۶	۱۳	۱۵
تعلق	۱۸	۱۶	۷
تعهد	۱۱	۱۸	۱۲
تحمل	۸	۶	۶
جمع	۵۳	۵۳	۴۰

جدول ۸. تعداد مؤلفه‌ها در هر یک از سرفصل‌های هویت مدرن

ابعاد	عناصر		
	فرهنگی	اجتماعی	سیاسی
آگاهی	۶	۹	۸
تعلق	۱۰	۱۱	۵
تعهد	۵	۴	۵
تحمل	۷	۸	۳
جمع	۲۸	۳۲	۲۱

ه- نظر به کثرت تعداد مؤلفه‌ها از سویی و ناهمگنی و ناهمطرازی آن‌ها از سوی دیگر، تمامی ۳۵۹ مؤلفه ۴ حوزه هویتی در اختیار ۱۲ استاد و صاحب‌نظر قرار گرفت. (۳ استاد علوم سیاسی، ۵ استاد جامعه‌شناسی و ۴ استاد روانشناسی). از این اساتید درخواست گردید کل مؤلفه‌های هر سرفصل را رتبه‌بندی نمایند. این اقدام خود نوعی روایی محتوا قلمداد می‌گردد.

نتایج این رتبه‌بندی جهت اصلاح و ویرایش مؤلفه‌ها مورد استفاده قرار گرفت. لذا تعداد مؤلفه‌های حوزه‌های هویتی از ۳۵۹ به ۱۵۱ مؤلفه تقلیل پیدا کرد به شرح زیر: الف- هویت ملی: ۴۵ مؤلفه ب- هویت قومی: ۳۴ مؤلفه ج- هویت دینی: ۳۶ مؤلفه د- هویت مدرن: ۳۶ مؤلفه

مؤلفه‌های ویرایش شده مجدداً در اختیار متخصصین قرار گرفت.

ی- پس از نهایی کردن مؤلفه‌ها، نسبت به طرح سؤال برای آن‌ها اقدام شد. با فرض احتمال خطا در طراحی سؤال، برای هر مؤلفه ۲ سؤال انتخاب گردید. برای طرح سؤال از منابع مختلفی استفاده گردید شامل:

۱- نظرات کارشناسان؛

۲- منابع و اسناد در دست محقق؛

۳- مقیاس‌های تدوین شده قبلی.

در خصوص مورد سوم یعنی مقیاس‌های پیشین از مقیاس‌های متعددی استفاده گردید به شرح زیر:

حاجیانی (۱۳۸۶)، قنبری (۱۳۸۷)، افروغ (۱۳۸۱)، سازمان ملی جوانان (۱۳۸۳)، نیازی (۱۳۸۶)، ادریسی (۱۳۸۶)، یوسفی (۱۳۸۰)، مقدس جعفری (۱۳۸۵)، شریعتی مزینانی (۱۳۸۲)، لطف‌آبادی (۱۳۸۳)، حسین‌بر (۱۳۸۱)، غریب‌خواجه (۱۳۸۲)، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (۱۳۸۲)، مرکز افکارسنجی دانشجویان ایران (۱۳۸۵)، دارابی (۱۳۸۱) و ...

۵- شیوه اجرا

الف- اجرای مقدماتی

پرسشنامه مقدماتی با ۳۰۲ سؤال (بابت ۱۵۱ مؤلفه) به جهت کثرت سؤال نمی‌توانست یکجا اجرا شود؛ لذا پرسشنامه به ۲ بخش تقسیم شد. پرسشنامه اول با ۱۵۸ سؤال به ۲ حوزه هویت ملی و قومی اختصاص یافت و پرسشنامه دوم با ۱۴۴ سؤال به ۲ حوزه هویت دینی و مدرن منحصر شد. سؤالات با استفاده از نمرات تصادفی اکسل^۱ در سطح پرسشنامه‌ها پراکنده شدند. تک تک ۳۰۲ سؤال، ضمن چند جلسه با متخصصین قرائت و ویرایش گردید.

1. Excell

در اجرای مقدماتی، دو پرسشنامه به تعداد ۸۰ نسخه (هر کدام ۴۰ نسخه) در دانشگاه‌های علامه و علم و فرهنگ توزیع و ۶۹ پرسشنامه گردآوری و مورد تحلیل قرار گرفت. در تحلیل سؤالات از دو روش ضریب تمیز^۱ و روش لوپ^۲ استفاده شد.

در پرسشنامه ۱۵۸ سؤالی که به هویت ملی و قومی می‌پردازد؛ ابتدا آلفای کرونباخ^۳ کل سؤالات محاسبه شد که ۰/۹۸۲ بود. سپس روش لوپ به اجرا درآمد. این روش میزان آلفای تک‌تک سؤالات را حساب می‌کند؛ بدین صورت که تک‌تک سؤالات را برمی‌دارد و آلفا را بدون آن‌ها محاسبه می‌نماید. هرگاه با حذف سؤالی آلفا کاهش یابد ارزش و سهم آن سؤال در آلفای کلی آشکار می‌شود. بالعکس با حذف سؤال اگر آلفا بالا رود نشانگر کم‌ارزشی آن سؤال است. بنابراین روش لوپ سؤالی را نگه می‌دارد که با حذف آن آلفا کاهش می‌یابد.

در گام بعد و در صورتی که با حذف دو سؤال مشابه، آلفای آن‌ها هم مشابه شود [یعنی سهم آن‌ها در آلفای کلی یکسان باشد] به سراغ ضریب تمیز می‌رویم. در ضریب تمیز سؤالی برتر است که همبستگی‌اش با جمع سؤالات بالاتر باشد. بنابراین در تحلیل سؤال، سؤالی را انتخاب می‌کنیم که آلفای پایین‌تر و ضریب تمیز بالاتر داشته باشد.

از آنجا که ما در تهیه این مقیاس برای هر مؤلفه دو سؤال مشابه (نظیر) انتخاب کردیم به‌ناچار باید یکی از دو سؤال را حذف می‌کردیم و نتیجه حذف تعداد نیمی از سؤالات (۷۹ سؤال) بود. هر ۲ سؤال یکی از مؤلفه‌ها نیز فاقد ارزش لازم بودند و حذف گردیدند؛ لذا ۷۸ سؤال در پرسشنامه باقی ماند [۸۰ سؤال حذف گردید]. ضریب آلفای سؤالات باقیمانده (۷۸ سؤال)، در حد ۰/۹۷۸ باقی ماند.

در تحلیل سؤالات پرسشنامه دوم [۱۴۴ سؤالی که هویت دینی و مدرن را پوشش می‌داد] نیز فرایند پرسشنامه اول [استفاده از روش لوپ و ضریب تمیز] ادامه یافت. در این پرسشنامه ضریب آلفا با احتساب ۱۴۴ سؤال، عدد ۰/۹۲۳ به دست آمد. در این پرسشنامه نیز ضمن تقلیل سؤالات به نصف یعنی ۷۲، تعداد ۹ مؤلفه نیز به خاطر نامناسب بودن هر دو

1. Discriminant coefficient
2. Loop method
3. Cronbach's alpha

سؤال، حذف گردید و تعداد سؤالات باقیمانده به ۶۳ رسید. در پرسشنامه دوم جمعاً ۸۱ سؤال حذف گردید. آلفای کرونباخ این پرسشنامه پس از حذف ۸۱ و بقای ۶۳ سؤال، به رقم ۰/۹۵۷ رسید.

پس از انجام فرایند تحلیل، سؤالات مناسب باقی‌مانده، حسب محتوا در ۴ خرده آزمون توزیع گردیدند با تعداد سؤالات زیر:

الف - هویت ملی - ۴۵ سؤال؛ ب- هویت قومی - ۳۳ سؤال؛ ج- هویت دینی - ۳۴ سؤال؛ د- هویت مدرن - ۲۹ سؤال.

پرسشنامه نهایی به پیوست ارائه می‌گردد (پیوست یک).

۱۴ سؤال باقی‌مانده به شرح جداول زیر در ۴ خرده آزمون توزیع گردید.

جدول ۹. توزیع سؤالات هویت ملی

حوزه هویتی	ابعاد	عناصر	شماره سؤالات ذریبط	جمع	جمع کل
	آگاهی	فرهنگی	۷۸-۵۲-۷۵-۱۲۲-۱۲۵	۵	۱۵
		سیاسی	۹۶-۱۰۷-۵۰-۳-۴۹	۵	
		اجتماعی	۱۱۸-۱۳۰-۳۷-۹-۱۱۱	۵	
هویت ملی (۴۵ سؤال)	تعلق	فرهنگی	۱۴۰-۱۳۷-۲۰-۱۱۶-۳۲	۵	۱۵
		سیاسی	۱۲۳-۱۱۰-۲۸-۱۲۰-۸۶	۵	
		اجتماعی	۸۸-۱۰۳-۸۷-۱۴۱-۱۱	۵	
	تعهد	فرهنگی	۱۱۹-۱۰۵-۱۹۴۶-۸۰	۵	۱۵
		سیاسی	۷۱-۹۳-۹۱-۱۰۸-۸۹	۵	
		اجتماعی	۱۰۹-۵۳-۱۳۵-۸۱-۱۵	۵	

ساخت، پایاسازی و اعتباریابی آزمون هویت ملی و اجتماعی / ۶۹

جدول ۱۰. توزیع سؤالات هویت قومی

حوزه هویتی	ابعاد	عناصر	شماره سؤالات ذریبط	جمع	جمع کل
آگاهی		فرهنگی	۶-۱۴	۲	۱۱
		اجتماعی	۵-۶۲-۸۳	۳	
		خاک	۲۷-۱۱۵-۲۵	۳	
		نژاد	۷۰-۹۹-۸	۳	
هویت قومی (۳۳ سؤال)	تعلق	فرهنگی	۱۲۴-۷۶-۵۹	۳	۱۱
		اجتماعی	۴۸-۲۶	۲	
		خاک	۶۳-۶۶-۱۷	۳	
		نژاد	۱۳۴-۲-۶۷	۳	
تعهد		فرهنگی	۹۸-۱۲۸-۴۰	۳	۱۱
		اجتماعی	۹۴-۱۰۰-۶۰	۳	
		خاک	۳۱-۸۴	۲	
		نژاد	۱۲۷-۷۲-۴۴	۳	

جدول ۱۱. توزیع سؤالات هویت دینی

حوزه هویتی	ابعاد	عناصر	شماره سؤالات ذریبط	جمع	جمع کل
آگاهی		فرهنگی	۷۷-۷۴-۱۰۶	۳	۹
		اجتماعی	۴۱-۲۹-۲۲	۳	
		سیاسی	۳۹-۵۴-۱۳۹	۳	
تعلق		فرهنگی	۳۴-۲۴-۹۲	۳	۹
		اجتماعی	۹۵-۳۸-۴	۳	
		سیاسی	۹۰-۴۳-۸۲	۳	
هویت دینی (۳۴ سؤال)	تعهد	فرهنگی	۸۵-۱-۱۲۶	۳	۹
		اجتماعی	۲۱-۵۵-۱۳	۳	
		سیاسی	۳۵-۵۷-۱۲۱	۳	
تحمل		فرهنگی	۷-۶۹	۲	۷
		اجتماعی	۱۱۴-۷۹-۴۵	۳	
		سیاسی	۴۲-۱۰۱	۲	

جدول ۱۲. توزیع سؤالات هویت مدرن

حوزه هویتی	ابعاد	عناصر	شماره سؤالات ذریبط	جمع	جمع کل
		فرهنگی	۱۰۴-۳۶	۲	
	آگاهی	اجتماعی	۱۶-۱۱۷	۲	۵
		سیاسی	۱۳۲	۱	
		فرهنگی	۱۰۲-۹۷-۱۳۱	۳	
	تعلق	اجتماعی	۵۸-۱۳۶-۵۱	۳	۸
هویت مدرن (۲۹ سؤال)		سیاسی	۱۰-۷۳	۲	
		فرهنگی	۱۱۲-۱۳۳	۲	
	تعهد	اجتماعی	۴۷-۱۲۹	۲	۷
		سیاسی	۶۸-۶۵-۱۳۸	۳	
		فرهنگی	۶۴-۵۶-۱۱۳	۳	
	تحمل	اجتماعی	۲۳-۳۰-۱۲	۳	۹
		سیاسی	۶۱-۳۳-۱۸	۳	

ب- اجرای اصلی

۱- پس از ارزیابی سؤالات، ۱۴۱ سؤال مناسب‌تر باقیمانده مجدداً بر اساس نمرات تصادفی سیستم اکسل در سطح پرسشنامه توزیع گردید. تعداد ۴۳۰ نسخه از این پرسشنامه بر روی نمونه مورد مطالعه اجرا و ۴۱۰ نسخه جمع‌آوری و داده‌پردازی گردید. هم‌اجرای مقدماتی و هم‌نهایی به‌صورت گروهی انجام شد (عطف به شیوه نمونه‌گیری خوشه‌ای).

سؤالات، چهاردرجه‌ای بوده که پاسخگو در قالب درجه‌بندی لیکرت^۱ به یکی از ۴ درجه طیف خیلی موافق تا خیلی مخالف پاسخ می‌داد. گزینه‌های خنثی همچون: متوسط، نظری ندارم، هیچ‌کدام، نمی‌دانم از ردیف گزینه‌ها حذف گردید. زیرا این گزینه‌ها احتمال میان‌رویی، محافظه‌کاری و فرار از پاسخگویی را افزایش می‌دهند؛ که این خود منجر به کاهش واریانس می‌گردد.

جهت اجرا از پرسشگران زبده و آموزش‌دیده مرکز افکارسنجی دانشجویان ایران وابسته به جهاد دانشگاهی استفاده گردید. برای این پرسشگران جلسه توجیهی و هماهنگی

1. Likert's scale

برگزار شد و دستورالعملی یکسان برای اجرا تصویب گردید. در اجرا، محدودیت زمانی وجود نداشت اما به جهت حضور آزمونگر در ساعت درسی و تأکید بر سرعت در پاسخگویی حدود ۲۰ دقیقه برای اجرا وقت صرف می گردید. تلاش گردید نمونه‌ها عمدتاً از بین دانشجویان مقطع تحصیلی کارشناسی انتخاب شوند؛ اما از دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد و دکتری (حرفه‌ای - تخصصی) نیز نمونه انتخاب گردید. همچنین به جهت افزایش سهم پسران (که فراوانی این جنس در دانشگاه‌ها کمتر از دختران است) و سهم قومیت‌ها، تعداد محدودی پرسشنامه در خوابگاه یکی از دانشگاه‌ها توزیع گردید.

ج- یافته‌ها (نتایج)

به منظور اعتباریابی این پرسشنامه و پاسخ به این سؤال که پرسشنامه واقعاً آنچه را که برای آن طرح شده است می‌سنجد یا نه؛ از روش روایی سازه^۱ استفاده شد.

برای مشخص کردن این مطلب که مجموعه مواد تشکیل دهنده پرسشنامه از چند عامل مهم و معنی‌دار اشباع شده است، تحلیل عامل اکتشافی^۲ از طریق تحلیل مؤلفه‌های اصلی^۳ و چرخش و ریمکس^۴ انجام شد. چون هدف مطالعه حاضر، تلخیص متغیرها و دستیابی به ابعادی است که به صورت پنهانی در مجموعه وسیعی از متغیرها وجود دارد، از تحلیل عاملی نوع R استفاده می‌شود. (دواس^۵، ۱۳۷۶، به نقل از صالح صدق‌پور، ۱۳۸۹). همان‌طور که بیان شد در روش تحلیل عاملی از روش تحلیل مؤلفه‌های اصلی استفاده شد، زیرا در این پژوهش درصدد پیش‌بینی و تعیین کمترین تعداد عواملی هستیم که قادر باشند بیشترین واریانس موجود در مقادیر اصلی را تبیین کنند (فیلد^۶، ۲۰۰۵، به نقل از صالح صدق‌پور، ۱۳۸۹). همچنین چرخش صورت پذیرفته در این پژوهش به صورت متعامد و ریمکس است. از آنجا که هدف از انجام این پژوهش به دست آوردن نتایج عامل‌ها و استفاده از آن‌ها برای تحلیل‌های بعدی (در پژوهش‌های دیگر است) است و مسئله هم خطی نیز از بین

1. Construct validity
2. Exploratory factor analysis
3. Principal component
4. Varimax rotation
5. Doas
6. field

می‌رود و با عنایت به اینکه محقق شواهدی دال بر استقلال عوامل را در اختیار نداشت، بنابراین از چرخش متعامد استفاده گردید. از جهتی ثابت شده است که روش واریماکس به‌عنوان یک رهیافت تحلیلی در انجام چرخش عاملی متعامد موفق‌تر از سایر روش‌ها بوده و نتایج پایدارتر و استوارتری در قیاس با دیگر روش‌های چرخش عاملی متعامد ارائه می‌دهد (هیر^۱ و همکاران، ۲۰۰۶ به نقل از صالح صدق‌پور، ۱۳۸۹).

ابتدا برای بررسی این که آیا حجم نمونه انتخاب شده برای تحلیل عاملی کافی است؟ آزمون کفایت نمونه‌برداری کیزر-می‌یر - الکین^۲ (KMO) انجام شد. همچنین برای این که مشخص شود که همبستگی بین مواد آزمون در جامعه برابر صفر نیست، از آزمون کرویت بارتلت^۳ استفاده شد.

از آنجا که در این پرسشنامه ۴ خرده آزمون وجود دارد به ترتیب به توصیف داده‌های ذریبط حاصل از تحلیل هر خرده آزمون می‌پردازیم:

الف - هویت ملی

جدول ۱۳. نتایج اندازه‌های مربوط به KMO و آزمون کرویت بارتلت در خرده آزمون هویت ملی

اندازه KMO	مجذور کای آزمون کرویت بارتلت	درجه آزادی	سطح معنی‌داری
۰/۹۳۱	۸/۶۵۴E۳	۹۹۰	$p < 0/001$

اندازه KMO باید بیشتر از ۰/۶ باشد. در بررسی خرده آزمون هویت ملی اندازه KMO برابر با ۰/۹۳۱ است که میزان قابل قبولی است، همچنین آزمون کرویت بارتلت در سطح $p < 0/001$ معنی‌دار است. سپس مجموعه سؤالات هویت ملی با استفاده از روش تحلیل مؤلفه‌های اصلی و چرخش وریماکس، تحلیل عاملی^۴ شد. اطلاعات مربوط به تحلیل عاملی در جدول زیر و شکل یک آمده است.

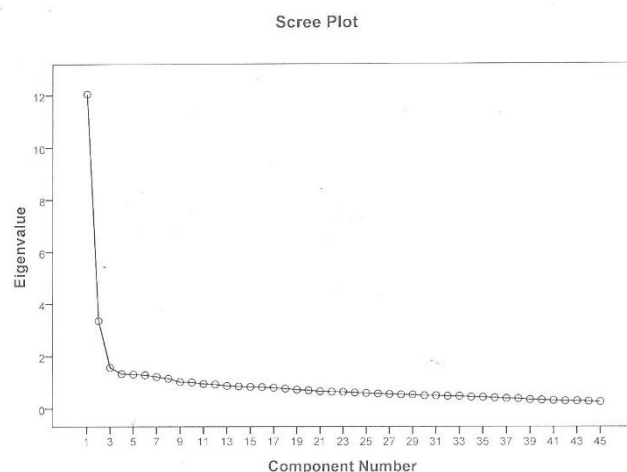
جدول ۱۴. مجموع واریانس تبیین شده مربوط به خرده آزمون هویت ملی

عامل‌ها	مجموع مجذورات انتقال قبل از چرخش	مجموع مجذورات انتقال بعد از چرخش

1. Hair
2. Kaiser- Meyer- Olkin
3. Bartlett's Test of Sphericity
4. Factor analysis

ساخت، پایاسازی و اعتباریابی آزمون هویت ملی و اجتماعی / ۷۳

درصد تراکمی	درصد واریانس	جمع کل	درصد تراکمی	درصد واریانس	جمع کل	ردیف
۲۶/۷۶۵	۱۰/۲۳۱	۱۲/۰۴۴	۲۶/۷۶۵	۱۰/۲۳۱	۴/۶۰۴	۱
۳۴/۲۱۹	۷/۶۱۶	۳/۳۵۴	۳۴/۲۱۹	۷/۶۱۶	۳/۴۲۷	۲
۳۷/۷۰۵	۶/۶۲۳	۱/۵۶۹	۳۷/۷۰۵	۶/۶۲۳	۲/۹۸۰	۳
۴۰/۶۶۶	۶/۵۲۲	۱/۳۳۲	۴۰/۶۶۶	۶/۵۲۲	۲/۹۳۵	۴
۴۳/۵۷۵	۶/۳۰۴	۱/۳۰۹	۴۳/۵۷۵	۶/۳۰۴	۲/۸۳۷	۵
۴۶/۴۲۷	۴/۹۷۵	۱/۲۸۳	۴۶/۴۲۷	۴/۹۷۵	۲/۲۳۹	۶
۴۹/۱۳۹	۴/۵۴۲	۱/۲۲۰	۴۹/۱۳۹	۴/۵۴۲	۲/۰۴۴	۷
۵۱/۶۹۷	۳/۶۸۳	۱/۱۵۱	۵۱/۶۹۷	۳/۶۸۳	۱/۶۵۸	۸
۵۳/۹۷۱	۳/۰۱۴	۱/۰۲۳	۵۳/۹۷۱	۳/۰۱۴	۱/۳۵۶	۹
۵۶/۲۰۹	۲/۶۹۹	۱/۰۰۷	۵۶/۲۰۹	۲/۶۹۹	۱/۲۱۴	۱۰

شکل ۱. آزمون اسکری مربوط به خرده آزمون هویت ملی

در تحلیل عاملی سؤالات خرده آزمون هویت ملی ۱۰ عامل به دست آمد که ۵ عامل

آن دارای بیشترین معنی است به شرح زیر:

جدول ۱۵. عوامل و شماره سؤالات مربوط به هر عامل خرده آزمون هویت ملی

عنوان عامل	شماره سؤالات مربوط به هر عامل	عوامل
احساس غرور ملی	۱۳۰-۹۳-۳۲-۱۱۰-۸۹-۱۵-۸۸-۹۶-۳۷-۱۲۳-۲۸	عامل ۱
باور به برتری فرهنگ و تمدن ایرانی	۲۰-۸۶-۱۱۶-۱۹-۱۱۱-۱۰۷-۵۲	عامل ۲
ترجیح فرهنگ ایرانی	۹۱-۱۱-۱۳۵-۱۴۱-۱۳۷-۱۴۰	عامل ۳
احساس تعلق به ایران	۱۲۵-۵۳-۱۰۵-۴۶-۸۷	عامل ۴
تعهد به فرهنگ و سنت‌های باستانی	۷۸-۵۰-۷۵-۸۰	عامل ۵

بارهای عاملی گویه‌های هر یک از عوامل خرده آزمون هویت ملی به شرح زیر

می‌باشد:

جدول ۱۶. بارهای عاملی گویه‌های خرده آزمون هویت ملی

ردیف	شماره سؤال در پرسشنامه	عامل ۱	عامل ۲	عامل ۳	عامل ۴	عامل ۵
۱	۲۸	۰/۷۵۵				
۲	۱۲۳	۰/۷۳۳				
۳	۳۷	۰/۶۵۴				
۴	۹۶	۰/۶۱۶				
۵	۸۸	۰/۵۶۱				
۶	۱۵	۰/۵۵۴				
۷	۸۹	۰/۵۲۴				
۸	۱۱۰	۰/۴۴۶				
۹	۳۲	۰/۴۴۲				
۱۰	۹۳	۰/۴۲۶				
۱۱	۱۳۰	۰/۴۰۷				
۱	۵۲		۰/۶۶۲			
۲	۱۰۷		۰/۶۱۱			
۳	۱۱۱		۰/۵۹۱			
۴	۱۹		۰/۵۲۷			
۵	۱۱۶		۰/۴۷۰			
۶	۸۶		۰/۴۵۳			
۷	۲۰		۰/۴۳۲			

ساخت، پایاسازی و اعتباریابی آزمون هویت ملی و اجتماعی / ۷۵

۰/۷۰۵	۱۴۰	۱
۰/۶۸۴	۱۳۷	۲
۰/۵۵۵	۱۴۱	۳
۰/۴۵۶	۱۳۵	۴
۰/۳۸۹	۱۱	۵
۰/۳۷۷	۹۱	۶
۰/۶۳۶	۸۷	۱
۰/۴۹۶	۴۶	۲
۰/۴۴۲	۱۰۵	۳
۰/۴۲۵	۵۳	۴
۰/۳۱۶	۱۲۵	۵
۰/۶۸۱	۸۰	۱
۰/۶۷۲	۷۵	۲
۰/۶۷۲	۵۰	۳
۰/۶۵۴	۷۸	۴

تحلیل خرده آزمون هویت ملی ۱۰ عامل را شناسایی کرد که ۵۶ درصد از واریانس کل خرده آزمون را تبیین می‌کند. با توجه به آزمون اسکری^۱ و میزان کل واریانس تبیین شده، ۵ عامل قابل تشخیص‌اند که ۳۷ درصد از واریانس را تبیین می‌کنند. اعتبار این خرده آزمون از طریق محاسبه آلفای کرونباخ ابتدا برای هر عامل و سپس برای کل خرده آزمون محاسبه شد. جدول زیر، ضرایب پایایی عامل‌ها و ضریب پایایی کل خرده آزمون هویت ملی را نشان می‌دهد.

1. Scree plot

جدول ۱۷. ضرایب پایایی عوامل و کل خرده آزمون هویت ملی

ضریب آلفا	عامل‌ها
۰/۸۵۵	عامل ۱
۰/۸۱۴	عامل ۲
۰/۷۰۲	عامل ۳
۰/۷۲۶	عامل ۴
۰/۷۱۴	عامل ۵
۰/۹۳	کل خرده آزمون هویت ملی

ب- هویت قومی

جدول ۱۸. نتایج اندازه‌های مربوط به KMO و آزمون کرویت بارتلت

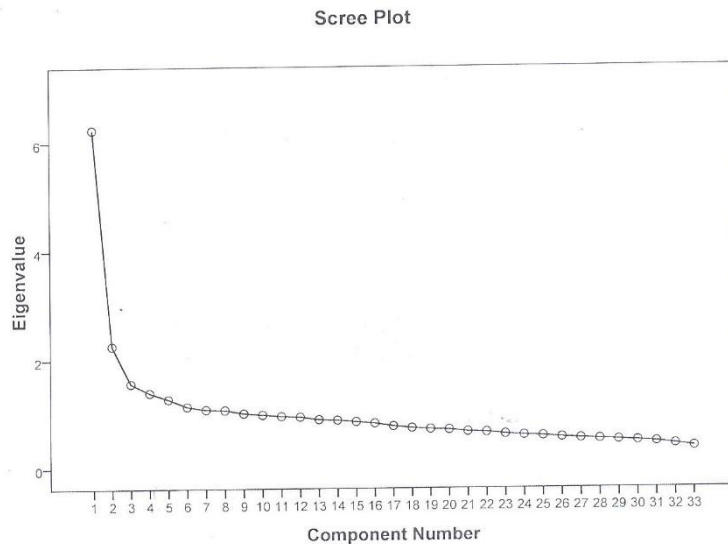
در خرده آزمون هویت قومی

اندازه KMO	مجذور کای آزمون کرویت بارتلت	درجه آزادی	سطح معنی‌داری
۰/۸۶۸	۳/۴۰۱E۳	۵۲۸	$p < 0/001$

اطلاعات مربوط به تحلیل عاملی با استفاده از روش مؤلفه‌های اصلی و چرخش وریمکس در جدول زیر و شکل دو آمده است:

جدول ۱۹. مجموع واریانس تبیین شده مربوط به خرده آزمون هویت قومی

عامل‌ها	مجموع مجذورات انتقال قبل از چرخش			مجموع مجذورات انتقال بعد از چرخش		
	درصد تراکمی	درصد واریانس	جمع کل	درصد تراکمی	درصد واریانس	جمع کل
۱	۱۸/۸۹۹	۱۸/۸۹۹	۶/۲۳۷	۱۲/۰۳۹	۱۲/۰۳۹	۳/۹۷۳
۲	۲۵/۷۲۸	۶/۸۲۹	۲/۲۵۴	۱۸/۲۷۴	۶/۲۳۴	۲/۰۵۷
۳	۳۰/۴۵۱	۴/۷۲۳	۱/۵۵۹	۲۴/۰۸۶	۵/۸۱۲	۱/۹۱۸
۴	۳۴/۶۵۷	۴/۲۰۶	۱/۳۸۸	۲۸/۹۰۴	۴/۸۱۹	۱/۵۹۰
۵	۳۸/۴۹۷	۳/۸۴۰	۱/۲۶۷	۳۳/۷۱۵	۴/۸۱۱	۱/۵۸۸
۶	۴۱/۹۲۲	۳/۴۲۵	۱/۱۳۰	۳۸/۵۱۰	۴/۷۹۵	۱/۵۸۲
۷	۴۵/۱۷۷	۳/۲۵۴	۱/۰۷۴	۴۳/۰۵۳	۴/۵۴۳	۱/۴۹۹
۸	۴۸/۴۰۲	۳/۲۲۵	۱/۰۶۴	۴۷/۴۰۹	۴/۳۵۶	۱/۴۳۷
۹	۵۱/۴۴۳	۳/۰۴۲	۱/۰۰۴	۵۱/۴۴۳	۴/۰۳۴	۱/۳۳۱

شکل ۲. آزمون اسکری مربوط به خرده آزمون هویت قومی
در تحلیل عوامل سؤالات خرده آزمون هویت قومی ۹ عامل به دست آمد که ۳ عامل
آن دارای بیشترین معنی است. به شرح جدول زیر:

جدول ۲۰. عوامل و شماره سؤالات مربوط به هر عامل خرده آزمون هویت قومی

عوامل	شماره سؤالات مربوط به هر عامل	عنوان عامل
عامل ۱	۱۰۰-۶۳-۱۲۸-۱۲۴-۷۶-۶۶-۶۷-۹۸-۱۳۴	احساس تعهد قومی
عامل ۲	۸۳-۹۹-۸۴-۳۱-۱۴	همگرایی فرهنگی قومی - ملی
عامل ۳	۲-۸-۱۷-۲۶-۵	احساس تعلق قومی

بارهای عاملی گویه‌های هر یک از عوامل خرده آزمون هویت قومی به شرح زیر
می‌باشد.

جدول ۲۱. بارهای عاملی گویه‌های خرده‌آزمون هویت قومی

ردیف	شماره سؤال در پرسشنامه	عامل ۱	عامل ۲	عامل ۳
۱	۱۳۴	۰/۶۸۸		
۲	۹۸	۰/۶۳۷		
۳	۶۷	۰/۶۲۶		
۴	۶۶	۰/۵۸۸		
۵	۷۶	۰/۵۷۵		
۶	۱۲۴	۰/۵۴۲		
۷	۱۲۸	۰/۴۹۷		
۸	۶۳	۰/۴۲۶		
۹	۱۰۰	۰/۴۲۴		
۱	۱۴		۰/۶۳۰	
۲	۳۱		۰/۶۰۴	
۳	۸۴		۰/۵۷۰	
۴	۹۹		۰/۴۲۳	
۵	۸۳		۰/۴۱۰	
۱	۵			۰/۶۶۶
۲	۲۶			۰/۵۲۳
۳	۱۷			۰/۵۰۰
۴	۸			۰/۴۶۹
۵	۲			۰/۳۸۳

تحلیل خرده‌آزمون هویت قومی، ۹ عامل را شناسایی کرد که ۵۱ درصد از واریانس کل خرده‌آزمون را تبیین می‌کند. با توجه به آزمون اسکری و میزان کل واریانس تبیین شده، ۳ عامل قابل تشخیص‌اند که ۲۴ درصد از واریانس را تبیین می‌کنند. اعتبار این خرده‌آزمون از طریق محاسبه آلفای کرونباخ ابتدا برای هر عامل و سپس برای کل خرده‌آزمون محاسبه شد. جدول زیر ضرایب پایایی عامل‌ها و ضریب پایایی کل خرده‌آزمون هویت قومی را نشان می‌دهد.

ساخت، پایاسازی و اعتباریابی آزمون هویت ملی و اجتماعی / ۷۹

جدول ۲۲. ضرایب پایایی عامل‌ها و کل خرده آزمون هویت قومی

عامل‌ها	ضریب آلفا
عامل ۱	۰/۷۹۳
عامل ۲	۰/۶۰۳
عامل ۳	۰/۶۰۷
کل خرده آزمون هویت قومی	۰/۸۴۶

ج- هویت دینی

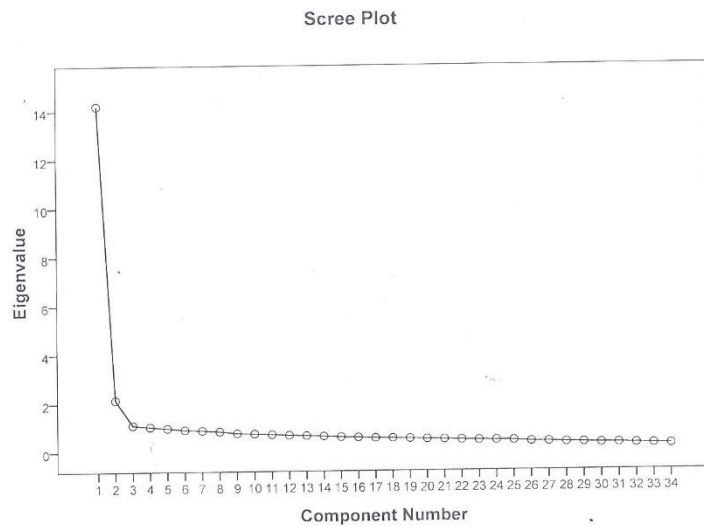
جدول ۲۳. نتایج اندازه‌های مربوط به KMO و آزمون کرویت بارتلت در خرده آزمون هویت دینی

اندازه KMO	مجذور کای آزمون کرویت بارتلت	درجه آزادی	سطح معنی‌داری
۰/۹۷۶	۹/۵۸۲E۳	۵۶۱	$p < 0/001$

اطلاعات مربوط به تحلیل عوامل با استفاده از روش مؤلفه‌های اصلی و چرخش وریمکس در جدول زیر و شکل سه آمده است:

جدول ۲۴. مجموع واریانس تبیین شده مربوط به خرده آزمون هویت دینی

عامل‌ها	مجموع مجذورات انتقال قبل از چرخش		مجموع مجذورات انتقال بعد از چرخش	
	درصد تراکمی	درصد واریانس	جمع کل	درصد تراکمی
۱	۴۱/۷۳۹	۴۱/۷۳۹	۱۴/۱۹۱	۱۹/۹۸۹
۲	۴۸/۰۳۰	۶/۲۹۱	۲/۱۳۹	۱۵/۶۵۶
۳	۵۱/۲۷۳	۳/۲۴۲	۱/۱۰۲	۱۱/۱۱۵
۴	۵۴/۳۲۲	۳/۰۴۹	۱/۰۳۷	۷/۵۶۰

شکل ۳. آزمون اسکری مربوط به خرده آزمون هویت دینی در تحلیل عوامل سؤالات خرده آزمون هویت دینی ۴ عامل به دست آمد که ۳ عامل آن دارای بیشترین معنی است. به شرح جدول زیر:

جدول ۲۵. عوامل و شماره سؤالات مربوط به هر عامل خرده آزمون هویت دینی

عنوان عامل	شماره سؤالات مربوط به هر عامل	عوامل
الزام اجتماعی به دین	۷۴-۴۲-۵۷-۳۴-۴-۱۳۹-۲۲-۲۹-۱۳-۵۴-۱-۱۲۱-۱۲۶-۳۵-۵۵-۴۱	عامل ۱
تعهد و الزام دینی	۹۰-۲۱-۱۰۶-۹۵-۸۵-۲۴-۹۲-۷۷	عامل ۲
تحمل و همزیستی دینی	۶۹-۱۰۱-۸۲-۴۵-۷۹ (سؤال معکوس) - ۱۱۴-۷	عامل ۳

بارهای عاملی گویه‌های هر یک از عوامل خرده آزمون هویت دینی به شرح زیر می‌باشد.

جدول ۲۶. بارهای عاملی گویه‌های خرده آزمون هویت دینی

ردیف	شماره سؤال در پرسشنامه	عامل ۱	عامل ۲	عامل ۳
۱	۴۱	۰/۶۷۹		
۲	۵۵	۰/۶۵۰		
۳	۳۵	۰/۶۴۶		
۴	۱۲۶	۰/۶۱۱		
۵	۱۲۱	۰/۶۰۵		

ساخت، پایاسازی و اعتباریابی آزمون هویت ملی و اجتماعی / ۸۱

	۰/۵۹۳	۱	۶
	۰/۵۷۹	۵۴	۷
	۰/۵۶۱	۱۳	۸
	۰/۵۵۱	۲۹	۹
	۰/۵۴۱	۲۲	۱۰
	۰/۵۳۳	۱۳۹	۱۱
	۰/۵۳۱	۴	۱۲
	۰/۵۰۹	۳۴	۱۳
	۰/۴۹۷	۵۷	۱۴
	۰/۴۸۴	۴۲	۱۵
	۰/۴۶۲	۷۴	۱۶
	۰/۷۹۸	۷۷	۱
	۰/۷۰۲	۹۲	۲
	۰/۶۷۶	۲۴	۳
	۰/۶۰۴	۸۵	۴
	۰/۶۰۰	۹۵	۵
	۰/۵۷۴	۱۰۶	۶
	۰/۴۹۵	۲۱	۷
	۰/۴۴۵	۹۰	۸
۰/۶۸۰		۷۹	۱
۰/۶۱۹		۴۵	۲
۰/۶۱۹		۸۲	۳
۰/۵۴۸		۱۰۱	۴
-۰/۵۴۰		۶۹ (معکوس)	۵
۰/۵۲۰		۱۱۴	۶
۰/۴۹۶		۷	۷

تحلیل خرده آزمون هویت دینی، ۴ عامل را شناسایی کرد که ۵۴ درصد از واریانس کل آزمون را تبیین می‌کند. با توجه به آزمون اسکری و میزان کل واریانس تبیین شده، ۳ عامل قابل شناسایی‌اند که ۴۷ درصد از واریانس را تبیین می‌کنند. اعتبار این خرده آزمون از طریق محاسبه آلفای کرونباخ ابتدا برای هر عامل و سپس برای کل خرده آزمون محاسبه شد.

جدول زیر ضرایب پایایی عامل‌ها و ضریب پایایی کل خرده آزمون هویت دینی را نشان می‌دهد.

جدول ۲۷. ضرایب پایایی عامل‌ها و کل خرده آزمون هویت دینی

عامل‌ها	ضریب آلفا
عامل ۱	۰/۹۴۱
عامل ۲	۰/۸۸
عامل ۳	۰/۷۴۷
کل خرده آزمون هویت دینی	۰/۹۵۳

د- هویت مدرن

جدول ۲۸. نتایج اندازه‌های مربوط به KMO و آزمون کرویت بارتلت در خرده آزمون هویت مدرن

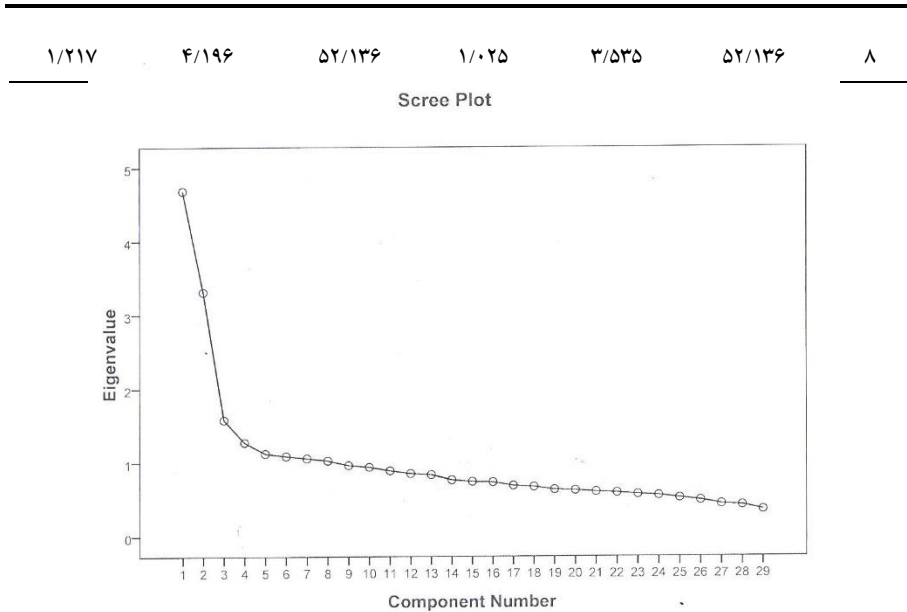
اندازه KMO	مجذور کای آزمون کرویت بارتلت	درجه آزادی	سطح معنی‌داری
۰/۸۲۸	۲/۹۱۷E۳	۴۰۶	$p < 0/001$

اطلاعات مربوط به تحلیل عوامل با استفاده از روش مؤلفه‌های اصلی و چرخش وریمکس در جدول زیر و شکل ۴ آمده است:

جدول ۲۹. مجموع واریانس تبیین شده مربوط به خرده آزمون هویت مدرن

عامل‌ها	مجموع مجذورات انتقال قبل از چرخش		مجموع مجذورات انتقال بعد از چرخش		جمع کل
	درصد تراکمی واریانس	درصد	درصد تراکمی	درصد واریانس	
۱	۱۶/۱۴۰	۱۶/۱۴۰	۱۲/۹۳۱	۱۲/۹۳۱	۳/۷۵۰
۲	۲۷/۵۴۹	۱۱/۴۰۹	۲۱/۰۰۱	۳/۳۰۹	۲/۳۴۰
۳	۳۲/۹۸۶	۱۱/۴۳۷	۲۷/۶۲۸	۱/۵۷۷	۱/۹۲۲
۴	۳۷/۳۶۲	۴/۳۷۶	۳۳/۱۲۱	۱/۲۶۹	۱/۵۹۳
۵	۴۱/۲۲۱	۳/۸۵۸	۳۸/۲۱۲	۱/۱۱۹	۱/۴۷۶
۶	۴۴/۹۶۱	۳/۷۴۱	۴۳/۰۷۹	۱/۰۸۵	۱/۴۱۱
۷	۴۸/۶۰۱	۳/۶۴۰	۴۷/۹۴۰	۱/۰۵۶	۱/۴۱۰

ساخت، پایاسازی و اعتباریابی آزمون هویت ملی و اجتماعی / ۸۳

شکل ۴. آزمون اسکری مربوط به خرده آزمون هویت مدرن در تحلیل عوامل سؤالات خرده آزمون هویت مدرن ۸ عامل به دست آمد که ۲ عامل آن دارای بیشترین معنی است. به شرح جدول زیر:

جدول ۳۰. عوامل و شماره سؤالات مربوط به هر عامل خرده آزمون هویت مدرن

عنوان عامل	شماره سؤالات مربوط به هر عامل	عوامل
تعامل و تکثر فرهنگی	۳۳-۵۶-۱۱۳-۶۵-۶۴-۳۰-۶۸-۱۸-۶۱-۷۳	عامل ۱
جهانی نگری	۱۰۴-۱۳۸-۱۳۲-۹۷-۱۳۶	عامل ۲

بارهای عاملی گویه‌های هر یک از عوامل خرده آزمون هویت مدرن به شرح زیر می‌باشد.

جدول ۳۱. بارهای عاملی گویه‌های خرده آزمون هویت مدرن

ردیف	شماره سؤال در پرسشنامه	عامل ۱	عامل ۲
۱	۷۳	۰/۷۱۹	
۲	۶۱	۰/۶۷۹	
۳	۱۸	۰/۶۷۹	
۴	۶۸	۰/۶۴۴	
۵	۳۰	۰/۶۴۳	
۶	۶۴	۰/۵۷۷	

	۰/۵۳۷	۶۵	۷
	۰/۴۶۳	۱۱۳	۸
	۰/۴۱۹	۵۶	۹
	۰/۳۸۸	۳۳	۱۰
۰/۷۲۹		۱۳۶	۱
۰/۶۲۹		۹۷	۲
۰/۶۵۲		۱۳۲	۳
۰/۴۴۵		۱۳۸	۴
۰/۳۷۱		۱۰۴	۵

تحلیل خرده آزمون هویت مدرن، ۸ عامل را شناسایی کرد که ۵۲ درصد از واریانس کل آزمون را تبیین می‌کند. با توجه به آزمون اسکری و میزان کل واریانس تبیین شده ۲ عامل قابل شناسایی‌اند که ۲۱ درصد از واریانس را تبیین می‌کنند. اعتبار این خرده آزمون از طریق محاسبه آلفای کرونباخ ابتدا برای هر عامل و سپس برای کل خرده آزمون محاسبه شد.

جدول زیر ضرایب پایایی عامل‌ها و ضریب پایایی کل خرده آزمون هویت مدرن را نشان می‌دهد.

جدول ۳۲. ضرایب پایایی عامل‌ها و کل خرده آزمون هویت مدرن

ضریب آلفا	عامل‌ها
۰/۷۹۴	عامل ۱
۰/۶۴۶	عامل ۲
۰/۷۰۳	کل خرده آزمون هویت مدرن

ه- بحث و نتیجه‌گیری

هدف از مطالعه حاضر، ساخت، پایاسازی و اعتباریابی آزمون هویت ملی و اجتماعی برای استفاده در ایران است. این پرسشنامه دارای ۱۴۱ گویه است که به صورت فردی و گروهی قابل اجراست و گرچه محدودیت زمانی برای اجرای آن وجود ندارد اما زمان لازم برای پاسخ‌گویی به گویه‌های این پرسشنامه حدود ۲۵ الی ۳۰ دقیقه است.

جهت پایاسازی و اعتباریابی این مقیاس از روش‌های مختلفی استفاده شد. ابتدا همه گویه‌ها تحلیل شدند و ضریب تمیز و روش لوپ برای هر گویه محاسبه شد. در نتیجه این فرایند، از کل ۳۰۲ گویه پرسشنامه اولیه ۱۶۱ گویه به دلیل نامناسب بودن از پرسشنامه حذف شدند و بقیه گویه‌ها برای پرسشنامه مناسب تشخیص داده شدند.

جدول ۳۳. توصیف روند حذف گویه‌ها در هر یک از خرده آزمون‌ها

خرده آزمون	تعداد مؤلفه‌ها	تعداد گویه‌های اولیه	تعداد گویه‌های حذف شده	تعداد گویه‌های باقیمانده (مناسب‌تر)
هویت ملی	۴۵	۹۰	۴۵	۴۵
هویت قومی	۳۴	۶۸	۳۵	۳۳
هویت دینی	۳۶	۷۲	۳۸	۳۴
هویت مدرن	۳۶	۷۲	۴۳	۲۹
جمع	۱۵۱	۳۰۲	۱۶۱	۱۴۱

در رواسازی (اعتباریابی) از روش‌های روایی سازه استفاده شد. جهت روایی سازه، روش تحلیل عامل اکتشافی مورد استفاده قرار گرفت. با توجه به نتایج تحلیل عاملی، در ۴ خرده آزمون، جمعاً ۳۱ عامل شناسایی شد که تنها ۱۳ عامل آن‌ها معنی‌دار بود به شرح جدول زیر:

جدول ۳۴. توصیف عوامل خرده آزمون‌های چهارگانه

خرده آزمون	تعداد عوامل شناسایی شده	تعداد عوامل معنی‌پذیر	عنوان عوامل معنی‌پذیر (قابل نام‌گذاری)
هویت ملی	۱۰	۵	۱- احساس غرور ملی
			۲- باور به برتری فرهنگ و تمدن ایرانی
			۳- ترجیح فرهنگ ایرانی
			۴- احساس تعلق به ایران
			۵- تعهد به فرهنگ و سنت‌های باستانی
هویت قومی	۹	۳	۱- احساس تعهد قومی
			۲- همگرایی فرهنگ قومی - ملی
			۳- احساس تعلق قومی

۱- الزام اجتماعی به دین			
۲- تعهد و الزام دینی	۳	۴	هویت دینی
۳- تحمل و همزیستی دینی			
۱- تعامل و تکثر فرهنگی	۲	۸	هویت مدرن
۲- جهانی‌نگری			
	۱۳	۳۱	جمع

در خرده آزمون هویت ملی، عوامل شناسایی شده از عامل شماره ۵ به بعد، در خرده آزمون هویت قومی از عامل شماره ۳ به بعد، در خرده آزمون هویت دینی از عامل شماره ۳ به بعد و در خرده آزمون هویت مدرن از عامل شماره ۲ به بعد قابل نام‌گذاری نبودند و چون سؤالات هر عامل باید حداقل ۴ یا ۵ باشد ۱۸ عامل از عوامل ۳۱ گانه شناسایی شده، مورد قبول واقع نشد.

در مجموع می‌توان گفت که کل سؤالات پرسشنامه می‌تواند هویت ملی و اجتماعی (قومی - دینی - مدرن) را بسنجد.

منابع

- ابوالحسنی، سید رحیم (۱۳۸۶). سنجش هویت ملی در تهران. مرکز تحقیقات استراتژیک مجمع، گزارش نهایی طرح پژوهشی.
- احمدی، حمید (۱۳۸۳). هویت و قومیت در ایران، از کتاب هویت در ایران، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی جهاد دانشگاهی.
- احمدی، حمید (۱۳۸۳). هویت، ملیت و قومیت، تهران: موسسه تحقیقات و توسعه علوم انسانی.
- احمدی، حمید (۱۳۸۷). آسیب‌شناسی مطالعات قومی در ایران، از کتاب مجموعه مقالات و سخنرانی‌های همایش ملی تنوع فرهنگی و همبستگی ملی، تهران: پژوهشکده تحقیقات استراتژیک مجمع.
- ادریسی، افسانه (۱۳۸۶). فرهنگ و هویت‌یابی ملی جوانان، رساله دکترای جامعه‌شناسی، دانشگاه آزاد، واحد علوم و تحقیقات.
- اسلامی ندوشن، محمدعلی (۱۳۷۶). ایران و تنهائیش، تهران: شرکت سهامی انتشار.

افروغ، عماد؛ احمدلو، حبیب (۱۳۸۱). رابطه هویت ملی و هویت قومی در بین جوانان تبریز، فصلنامه مطالعات ملی، سال ۴، شماره ۱۱.

ایمان پور، محمدتقی؛ سروش، مریم (۱۳۸۱). بررسی و ارزیابی عوامل مؤثر بر هویت دینی جوانان در شیراز، مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه اصفهان، دوره ۲، شماره ۳.

آخوندی، محمدباقر (۱۳۸۴). هویت ملی - مذهبی جوانان، قم: بوستان کتاب قم.
پویافر، مهدی (۱۳۸۶). بررسی تطبیقی سنجه‌های دینداری، رساله کارشناسی ارشد، رشته جامعه‌شناسی، دانشگاه تربیت معلم.

جنکینز، ریچارد (۱۹۹۶). ترجمه یاراحمدی، تورج (۱۳۸۱). هویت اجتماعی، تهران: تیراژه.
جهاد دانشگاهی واحد اصفهان (۱۳۷۸). انواع دینداری دانشجویان، گزارش نهایی طرح پژوهشی.

چیت‌ساز، محمدجواد (۱۳۸۸). فراتحلیل مباحث مربوط به هویت، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی جهاد دانشگاهی، گزارش نهایی طرح پژوهشی.
حاجیانی، ابراهیم (۱۳۸۷). بررسی هویت ایرانی، رساله دکتری جامعه‌شناسی، دانشگاه تهران.

دارابی، جعفر (۱۳۸۳). بررسی نوع هویت فردی، ملی و مذهبی در نوجوانان دختر و پسر ایرانی، مجله فرهنگ و پژوهش و وبلاگ شخصی مؤلف.

داوری، رضا (۱۳۶۵). ناسیونالیسم و انقلاب، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.
دغاقله، عقیل (۱۳۸۶). نسبت سنجی هویت‌های اجتماعی و الگوهای هویت‌یابی در جهان امروز، مجله راهبرد، شماره ۴۵.

دلاور، علی (۱۳۸۵). مبانی نظری و عملی پژوهش، تهران: انتشارات رشد.
دلاور، علی (۱۳۸۶). روش تحقیق در روان‌شناسی و علوم تربیتی، تهران: انتشارات ویرایش.

دواس، دی، ای؛ ترجمه نایبی (۱۳۷۶). همایش در تحقیقات اجتماعی، تهران: نشر نی.

رجایی، فرهنگ (۱۳۸۲). مسئله هویت ایرانیان امروز، تهران: نشر نی.

سروش، عبدالکریم (۱۳۷۷). رازدانی در روشنفکری و دینداری، تهران: صراط.

- شجاعی‌زند، علیرضا (۱۳۸۴). مدلی برای سنجش دینداری در ایران، مجله انجمن جامعه‌شناسی ایران، دوره ششم، شماره یک.
- شریعتی‌مزینانی، سعید (۱۳۸۲). بررسی نگرش جوانان شهر مشهد نسبت به هویت ایرانی، جهاد دانشگاهی واحد مشهد، گزارش نهایی طرح پژوهشی.
- شورای عالی جوانان (۱۳۸۳). برنامه ارتقای هویت دینی و ملی جوانان، سند ملی توسعه و ساماندهی امور جوانان، مصوبه جلسه ۲۲ شورای عالی جوانان، اسفند ۸۳.
- صالح صدق‌پور، ساخت، اعتباریابی و رواسازی پرسشنامه انگیزه پیشرفت ریاضی، نشریه پژوهش در نظام‌های آموزشی، شماره تابستان، سال ۱۳۸۹.
- عالمی، مسعود (۱۳۸۰). مطالعه برجستگی‌های هویت در ایران، رساله کارشناسی ارشد جامعه‌شناسی، دانشگاه شهید بهشتی.
- عاملی، سعیدرضا (۱۳۸۳). جهانی شدن‌ها، ارغنون، شماره ۲۴.
- عبداللهی، محمد؛ حسین‌بر، محمد عثمان (۱۳۸۱). گرایش دانشجویان بلوچ به هویت ملی در ایران، مجله جامعه‌شناسی ایران، دوره چهارم، شماره چهار.
- علی‌جانی، مریم (۱۳۸۵). رابطه بین هویت دینی و سلامت روان در دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی، مطالعات روان‌شناختی دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه الزهراء، دوره ۲، شماره ۱ و ۲.
- عیوضی، محمد رحیم (۱۳۸۰). جهانی شدن و هویت‌های قومی، فصلنامه مطالعات ملی، سال ۳، شماره ۱۰.
- غریب‌خواجه، سعید (۱۳۸۲). بررسی هویت دانشجویان دانشگاه تبریز در عصر جهانی شدن (عدم وجود سایر اطلاعات).
- فکوهی، ناصر (۱۳۸۴). قوم‌شناسی سیاسی، تهران: نشر نی.
- قریشی، فردین (۱۳۸۱). جهانی شدن و تحول تصور ما از خویشتن، فصلنامه مطالعات ملی، سال ۳، شماره ۱۱.
- قنبری، علی (۱۳۸۷). سنجش هویت ملی ایرانیان، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی جهاد دانشگاهی، گزارش نهایی طرح پژوهشی.

- قیصری، نورالله (۱۳۷۴). قومیت عرب و هویت ملی در جمهوری اسلامی ایران، فصلنامه مطالعات راهبردی، پیش شماره اول.
- کوشافر، محسن (۱۳۸۴). تأثیر ارزش‌های مدرن بر مشروعیت سیاسی جمهوری اسلامی ایران، رساله کارشناسی ارشد، رشته جامعه‌شناسی، دانشگاه تربیت معلم.
- گل‌محمدی، احمد (۱۳۸۰). جهانی شدن و بحران هویت، فصلنامه مطالعات ملی، سال سوم، شماره ۱۰.
- لطف‌آبادی، حسین؛ نوروزی، وحیده (۱۳۸۳). بررسی چگونگی نگرش دانش‌آموزان دبیرستانی و پیش‌دانشگاهی ایران به جهانی شدن و تأثیر آن‌ها بر ارزش‌ها و هویت دینی و ملی آنان، مجله نوآوری‌های آموزشی، شماره ۹، سال سوم.
- مردانی گیوی، اسماعیل (۱۳۸۱). جهانی شدن و هویت ملی، اطلاعات سیاسی، اقتصادی، شماره ۱۷۹ و ۱۸۰.
- مرکز افکارسنجی دانشجویان ایران (۱۳۸۵). فرهنگ سیاسی مردم ایران، گزارش نهایی طرح پژوهشی.
- مرکز تحقیقات استراتژیک مجمع تشخیص مصلحت نظام (۱۳۸۸). تعیین و سنجش مؤلفه‌های هویت ایرانی در میان شهروندان تهرانی، گزارش نهایی طرح پژوهشی.
- مطهری، مرتضی (۱۳۶۸). خدمات متقابل اسلام و ایران، قم: صدرا.
- مقدس جعفری، محمدحسن (۱۳۸۵). رابطه هویت ملی و هویت قومی در بین جوانان کرد، رساله کارشناسی ارشد.
- مقدس، دکتر؛ خواجه‌نوری، بیژن (۱۳۸۴). جهانی شدن و تغییر هویت اجتماعی زنان، مطالعات زنان، سال ۳، شماره ۷.
- ملکی، امیر (۱۳۸۴). بررسی نظام ارزشی جامعه ایران، رساله دکتری جامعه‌شناسی، دانشگاه اصفهان.
- نادری، عزت‌الله، سیف‌نراقی، مریم (۱۳۸۳). روش‌های تحقیق در علوم انسانی، تهران: بدر.
- نیازی، محسن (۱۳۸۶). رابطه میزان دینداری با هویت اجتماعی جوانان (سایر اطلاعات موجود نیست).

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (۱۳۷۹، ۱۳۸۲). موج اول و دوم طرح سنجش نگرش‌ها، ارزش‌ها و باورهای ایرانیان، دفتر طرح‌های ملی، گزارش نهایی طرح پژوهشی. یوسفی، علی (۱۳۷۹). (میزگرد) فرهنگ و هویت ایرانی، فصلنامه مطالعات ملی، سال اول، شماره ۴.

یونسی، علی (۱۳۸۶). نقش همگرایی ارزشی در انسجام ملی جمهوری اسلامی، رساله دکتری، دانشگاه عالی دفاع ملی.

- Brewer Marilynn, Hewstone (2004), *iles self and social Identity*, Blackwell.
- Christin, Thomas, and trechsel Alexander (2002), at the crossroads of national identity and institutional attachment Switzerland's Eu in perspective ECPR joint session of workshop. (Turin 22 – 27 march 2002)
- Cline (1998), *principles and practice of structural equation modeling*, New York, Gilford press.
- Field, A. (2005). *Discovering Statistics Using SPSS*, Sage Pub. London
- Hair, J. F. Black, B. Babin, B. Anderson, R.E.&Tatham, R.L. (2006). *Multivariate Data Analysis (6th ed .)*, Macmillan Publishing Company, NewYork.
- Haque, amber (2005), *preserving culture identity, in 21 century; challenges to the Emirati youth*, University All Ain, the seventh annul, UAE, University Research conference.
- Hill peter c. and wood Ralph w (1999) *measures of religiosity*, Religious Education press.
- Jenkins, Richard, (2002) *the construction of collective identities and the continual Reconstruction of primordiality*.
- Maleesevic siniesa, Haugard, mark (2002), *making sense of collectivity, Ethnicity, Nationalism and globalism*, Pluto press.
- Paul Gilbert, Kevin (2006), *the good citizen, values, nationalistic collective identity, and social attitudes*, PhD thesis in Loyola University Chicago.
- Smith Tow and jorkko lays (2006), *National pridim cross – National perspective*, international Journal of public opinion research center, university of Chicago.
- Woodward Kath (2000) *Questioning identity: Gender, Class, nation*, London, Rout ledge, The Open University.
- Xenitidou, Maria (2006), *Greek national identity*, Nottingham Trent University.

پیوست

پاسخگوی گرامی

با سلام و احترام؛

پرسشنامه‌ای که در دست شماست ابزار گردآوری اطلاعات جهت انجام یک پژوهش دانشگاهی در حوزه روانشناسی اجتماعی است. انتخاب شما برای پاسخگویی، کاملاً تصادفی بوده است و نیازی به ذکر نام و آدرس نیست. بنابراین می‌توانید با اعتماد و اطمینان به سؤالات پاسخ دهید. پاسخ مسئولانه و صادقانه شما می‌تواند ما را در دستیابی به واقعیت‌های یک پدیده در دو سطح روان‌شناختی و جامعه‌شناختی کمک نماید. هر عبارت را با دقت بخوانید و گزینه‌ای را انتخاب کنید که به بهترین وجه حس، فکر و عمل شما را توصیف می‌کند. لطفاً هیچ عبارتی را بدون پاسخ نگذارید.

ردیف	سؤالات	کاملاً مخالفم			
		مخالفم	مواقف	کاملاً موافقم	
۱	۲	۳	۴	۵	
۱	به انجام فرایض دینی (نماز، روزه) پای‌بند هستم.				
۲	بدون توجه به روابط خویشاوندی دوست دارم در میان قوم و قبیله خودم زندگی کنم.				
۳	آشنایی با شخصیت‌های مهم تاریخ سیاسی ایران برای من اهمیت دارد.				
۴	از اینکه عضو جامعه اسلامی هستم احساس غرور می‌کنم.				
۵	همه اقوام ایرانی از پایگاه و منزلت اجتماعی برخوردارند.				
۶	ملت ایران متشکل از همه اقوام و قبایل ساکن در این سرزمین است.				
۷	به کتاب‌های مخالف عقاید اسلامی، نباید اجازه چاپ داد.				
۸	ریشه‌های متفاوت قومی و قبیله‌ای مانع همبستگی ایرانیان نمی‌شود.				
۹	آگاهی از تاریخ و خاطرات مشترک موجب همبستگی ایرانیان می‌شود.				
۱۰	دمکراسی بهترین شیوه حکومت است.				
۱۱	در هر زمینه‌ای ایرانی بودن خود را در نظر می‌گیرم.				
۱۲	برقراری ارتباطات اجتماعی با سایر ملل، موجب توسعه کشور است.				
۱۳	در دنیای امروزی برای ساختن یک جامعه بهتر، وجود دین ضروری است.				
۱۴	به نظر من وجود عناصری چون تاریخ مشترک و فرهنگ مشترک موجب همبستگی و همدلی در میان اقوام ایرانی می‌شود.				
۱۵	به قوانین و مقررات کشور پای‌بند هستم.				
۱۶	جهانی بودن و جهانی فکر کردن برایم مهم است.				
۱۷	اگر دوباره متولد شوم دوست دارم عضو همین قوم باشم.				
۱۸	با مخالفان باید از موضع اقتدار و قاطعیت برخورد کرد.				
۱۹	فرزند هر ایرانی باید فرهنگ ایرانی را بشناسد، آن را بپذیرد و به آن در زندگی وفادار باشد.				

۲۰	آثار تاریخی مربوط به دوره ایران باستان نشانه عظمت ایران است.
۲۱	خمس و زکات اموال را می‌پردازم.
۲۲	قوانین اسلامی می‌تواند مسائل و مشکلات فردی ما را حل کند.
۲۳	زنان نباید قاضی شوند.
۲۴	به مسلمان بودن خود افتخار می‌کنم.
۲۵	فکر می‌کنم عقب‌ماندگی اقوام ایرانی دلایل بیرونی دارد.
۲۶	به عضویت در قوم و قبیله خودم افتخار می‌کنم.
۲۷	فقط محلی که اقوام ایرانی در آن زندگی می‌کنند سرزمین آنان محسوب می‌شود.
۲۸	از اینکه در سایه نظام جمهوری اسلامی زندگی می‌کنم احساس غرور به من دست می‌دهد.
۲۹	دین می‌تواند نیازها و مسائل اقتصادی ما را پاسخ دهد.
۳۰	آزادی بیان و رسانه‌ها می‌تواند باعث فساد گردد.
۳۱	دفاع از ایران را بر دفاع از سرزمین قومی‌ام ارجح می‌دانم.
۳۲	از اینکه ملیت ایرانی دارم بر خود می‌بالم.
۳۳	رأی و نظر مردم نمی‌تواند مبنای تصمیم‌های کلان کشور باشد.
۳۴	ترجیح می‌دهم نامه‌ای مذهبی برای فرزندانم انتخاب کنم.
۳۵	پیروی از بزرگان و مراجع دین را وظیفه شرعی خود می‌دانم.
۳۶	همه انسان‌ها به خاطر انسان بودن دارای احترامند.
۳۷	به نظر من برای اداره جامعه، حکومتی مناسب‌تر است که مسئولان آن از طرف نخبگان و مراجع دینی انتخاب شوند.
۳۸	از اینکه عضو جامعه شیعی هستم احساس غرور و افتخار می‌کنم.
۳۹	ایران تنها سرزمین شیعه جهان است.
۴۰	بیشتر اوقات در منزل با زبان مادری‌ام صحبت می‌کنم.
۴۱	برای ایجاد امنیت و آرامش در جامعه، نیازمند دین هستیم.
۴۲	حتی اگر قانون اساسی اجازه دهد، من از رأی دادن به رئیس‌جمهور غیرمسلمان خودداری می‌کنم.
۴۳	ترجیح می‌دهم ملت ایران با به دست‌گیری رهبری شیعیان جهان، جامعه بزرگ شیعی را شکل دهد.
۴۴	هر کس مسئول زندگی قومش است.
۴۵	لازم است فقط با افراد مذهبی معاشرت کنیم.
۴۶	من از نظر روش زندگی و آداب و رسوم، خود را ایرانی می‌دانم.
۴۷	ما موظفیم جهت برقراری صلح و امنیت در تمامی کشورهای جهان بکوشیم.
۴۸	در قبال افراد هم‌زبان و همشهریانم احساس مسئولیت می‌کنم.
۴۹	به نظر من عدم تجزیه ایران برای هر ایرانی مهم است.
۵۰	مردمی که در ایران زندگی می‌کنند همه باید حقوق مساوی داشته باشند.
۵۱	شایسته است که جامعه بر اساس معیارهای عرفی و عقلی اداره گردد.

ساخت، پایاسازی و اعتباریابی آزمون هویت ملی و اجتماعی / ۹۳

۵۲	فرهنگ و تمدن ایرانی در مقایسه با سایر تمدن‌ها یکی از برترین فرهنگ‌ها و تمدن‌هاست.
۵۳	آمادگی دارم سرمایه، تخصص و امکانات خود را برای ملت ایران خرج کنم.
۵۴	ملت ایران جزئی از جامعه بزرگ مسلمانان جهان است؛ لذا باید درصدد یکپارچگی و وحدت جامعه جهانی اسلام باشد.
۵۵	در انتخاب همسر، مذهبی بودن او را شرط می‌دانم.
۵۶	داشتن هر اندیشه و باوری قابل قبول نیست.
۵۷	برای موفقیت ایران در تشکیل امت بزرگ اسلامی کوشش می‌کنم.
۵۸	کسی حق ندارد به حریم خصوصی افراد وارد شود.
۵۹	من ارزش‌ها و رسوم قومی خود را بر ارزش‌های دیگر اقوام ایرانی ترجیح می‌دهم.
۶۰	انتظار طبیعی این است که همه اقوام در جامعه ملی ایران عضو شوند.
۶۱	آزادی احزاب و اجتماعات، وحدت جامعه را بر هم می‌زند
۶۲	من معتقدم اقوام ایرانی با حفظ هویت ملی می‌توانند مستقل باشند.
۶۳	ارتباط فرهنگی با منطقه محل تولدم را قطع نمی‌کنم.
۶۴	تنوع و تکثر فرهنگی باعث انحراف افکار و فساد می‌شود.
۶۵	حتی در صورت فراهم بودن شرایط، جهت کسب تابعیت کشورهای دیگر اقدام نمی‌کنم.
۶۶	سرزمین مادری‌ام را از دیگر جاها بیشتر دوست دارم.
۶۷	نسبت به قوم و قبیله خودم احساس تعلق و عضویت می‌کنم.
۶۸	نباید به مقررات نهادهای بین‌المللی تسلیم شویم.
۶۹	پیروان همه ادیان می‌توانند آزادانه در کنار هم باشند.
۷۰	دولتی موفق است که بتواند منافع اقوام گوناگون ایرانی را تأمین کند.
۷۱	همه (اقوام، گروه‌ها، اقلیت‌ها) جزء ملت ایران هستند که باید جهت انسجام و همبستگی ملی خود تلاش نمایند.
۷۲	من فقط عضویت و تابعیت در قوم خود را می‌پذیرم.
۷۳	نهادهای بین‌المللی ابزار سلطه‌اند و عضویت در آن‌ها به صلاح نیست.
۷۴	فرهنگ ایرانی با فرهنگ اسلامی عجین شده است و این دو تفکیک ناپذیرند.
۷۵	برای ما ایرانی‌ها، عید نوروز بهترین جشن ملی برای تغییر سال است.
۷۶	من به فرهنگ قومی خودم افتخار می‌کنم.
۷۷	قرآن کلام خدا و حقیقت محض است.
۷۸	آگاهی از تاریخ ایران برای من مهم است.
۷۹	مسلمانان نباید در مراسم دینی سایر ادیان حضور یابند.
۸۰	پاسداری از زبان فارسی وظیفه ملی ماست.
۸۱	تلاش در راه آبادانی این سرزمین و تحمل سختی‌ها در این راه را وظیفه خود می‌دانم.
۸۲	ترجیح می‌دهم مدیران کشور، دیندار باشند تا متخصص.
۸۳	از مهم‌ترین ویژگی‌های اقوام ایرانی، وجود ریشه و اصالت تاریخی آنان است.
۸۴	من میان افراد قومم با سایر ایرانیان، در هم‌وطن دانستن آن‌ها تفاوتی قائل نیستم.

۸۵	فرزندانم را بر اساس اصول اسلامی تربیت می‌کنم.
۸۶	از پررنگ شدن هویت ملی ایرانیان احساس رضایت می‌کنم.
۸۷	از اینکه در ایران متولد شده‌ام راضی‌ام.
۸۸	از زندگی در ایران احساس آرامش و آسایش می‌کنم.
۸۹	در صورت وقوع جنگ، در هر شرایطی از وطن دفاع می‌کنم.
۹۰	خوشحال می‌شوم اسلام به رهبری ایران در جهان گسترش یابد.
۹۱	از اینکه ایرانی بودن برای ایرانیان مهم نیست؛ رنج می‌برم.
۹۲	دین اسلام را به سایر ادیان ترجیح می‌دهم.
۹۳	باید به فرزندانمان یاد بدهیم که به پرچم ایران احترام بگذارند.
۹۴	هر فرد باید منحصراً با اعضای گروه قومی خود حشر و نشر داشته باشد.
۹۵	من خود را متعلق به جامعه اسلامی می‌دانم.
۹۶	فکر می‌کنم مسئولان سیاسی و حکومتی، منتخبان و نمایندگان مردم هستند.
۹۷	جامعه جهانی دارای بالاترین اهمیت و اعتبار است و باید تقویت شود.
۹۸	تلاش می‌کنم تا آداب و رسوم قومی‌ام را به فرزندانم آموزش دهم.
۹۹	هر چند ایران از نزادهای مختلف شکل گرفته است اما باید یک نظام سیاسی یکپارچه داشته باشد.
۱۰۰	افراد باید به عضویت در گروه قومی خود اهمیت دهند.
۱۰۱	تصدی پست‌های سیاسی کشور اسلامی فقط مختص مسلمانان است.
۱۰۲	به همه انسان‌ها (مستقل از هر نوع قیدی) علاقه‌مندم.
۱۰۳	اگر مسئول استخدام در یک شرکت بین‌المللی باشم استخدام ایرانیان را ترجیح می‌دهم.
۱۰۴	برای جهانی شدن لازم است ارتباط و استفاده از فناوری‌های نوین ارتباطی (اینترنت، ماهواره و...) بیشتر شود.
۱۰۵	من برای افراد پایبند به فرهنگ و آداب و رسوم ایرانی احترام قائلم.
۱۰۶	به حساب و کتاب در روز جزا اعتقاد دارم.
۱۰۷	تاریخ ایران پر از شکوه، افتخار و عظمت است.
۱۰۸	ایده تجزیه‌طلبی، دشمنی با تمامیت و یکپارچگی ایران است و باید با آن مقابله کرد.
۱۰۹	در هنگام بروز مشکل برای ایرانیان، با آن‌ها همدردی می‌کنم.
۱۱۰	از شنیدن سرود رسمی کشورم احساس غرور می‌کنم.
۱۱۱	ایرانیان باهوش‌تر و با استعدادتر از سایر ملل دنیا هستند.
۱۱۲	فراگرفتن زبان‌های خارجی را لازم می‌دانم.
۱۱۳	تعامل فرهنگ‌ها و تمدن‌ها موجب تعارض و اختلاف بین کشورها و سلطه می‌شود.
۱۱۴	پیروان سایر ادیان نباید امکان تبلیغ و ترویج دین خود را در جامعه اسلامی داشته باشند.
۱۱۵	برای حل مشکلات مطلقه‌ای اقوام، اراده و خواست دولت لازم است.
۱۱۶	فرهنگ ایرانی یکی از غنی‌ترین فرهنگ‌های دنیاست.

ساخت، پایاسازی و اعتباریابی آزمون هویت ملی و اجتماعی / ۹۵

۱۱۷	به نظر من عقاید و باورهای موجود در جامعه قابل نقد هستند.
۱۱۸	وابستگی و نیاز متقابل اقتصادی، اجتماعی ایرانیان موجب همبستگی آنان می‌گردد.
۱۱۹	من آثار ارزشمند ادبی ایران همچون شاهنامه، بوستان و گلستان را مطالعه می‌کنم.
۱۲۰	شنیدن نام ایران در من شور و هیجان ایجاد می‌کند.
۱۲۱	حاضر من از عقاید مذهبی‌ام در حضور جمع دفاع می‌کنم.
۱۲۲	علم و دانش امروزی مدیون تلاش دانشمندان ایرانی همچون ابن سینا و فردوسی است.
۱۲۳	قانون اساسی فعلی، یک قانون پیشرفته و کامل است.
۱۲۴	گذشته تاریخی قوم و قبیله‌ام در من احساس غرور و افتخار بر می‌انگیزد.
۱۲۵	فرهنگ ملت ایران ریشه در آداب و رسوم ایرانیان کهن دارد.
۱۲۶	از مراجع دینی تقلید می‌کنم.
۱۲۷	هر چه را داریم لازم است برای قوم خود خرج کنیم.
۱۲۸	آموزش زبان قومی به فرزندان، از وظایف والدین است.
۱۲۹	هر انسانی در برابر کل انسان‌ها، بشریت و جامعه جهانی مسئولیت دارد.
۱۳۰	ایرانیان مردمانی توسعه‌گرا هستند.
۱۳۱	بهرتر است در کشور به علم و دانش توجه بیشتری شود.
۱۳۲	به نظر من بیانیه جهانی حقوق بشر میثاقی ارزشمند است.
۱۳۳	مشارکت در جهت حل مسائل و مشکلات جهانی را وظیفه خود می‌دانم.
۱۳۴	دید مثبتی نسبت به قوم و فرهنگ قومی خود دارم.
۱۳۵	برای آبادانی ایران آمادگی دارم رفاه و آسایش خود را فدا کنم.
۱۳۶	از عضویت و وابستگی به جامعه جهانی احساس غرور و افتخار می‌کنم.
۱۳۷	به شرکت در مراسم و مناسبت‌های باستانی همچون عید نوروز و چهارشنبه سوری علاقه‌مندم.
۱۳۸	از بازگردن درهای کشور به روی دیگر ملل نباید ترسید.
۱۳۹	من به نقش دین در استحکام استقلال ایران باور دارم.
۱۴۰	من نامه‌ای ایرانی را بر دیگر نام‌ها ترجیح می‌دهم.
۱۴۱	ایرانیان را دوست دارم.

مشخصات فردی پاسخگو

- ۱- جنسیت: الف- مرد ب- زن
- ۲- سن: سال
- ۳- مقطع تحصیلی: الف- کاردانی ب- کارشناسی ج- کارشناسی ارشد د- دکتری
- ۴- ترم: ۵- رشته تحصیلی:
- ۶- وضعیت تأهل: الف- مجرد ب- متأهل ج- بدون همسر (فوت) د- بدون همسر (طلاق)
- ۷- دین / مذهب: الف- شیعه ب- اهل سنت ج- مسیحی د- زرتشتی ه- یهودی و- سایر
- ذکر شود:
- ۸- محل تولد: الف- روستا ب- شهر
- ۹- محل زندگی: الف- روستا ب- شهر
- ۱۰- آیا والدین شما از شهر محل زندگی خود مهاجرت کرده‌اند: الف- بله ب- خیر
- ۱۱- زبان مادری: الف- بلوچ ب- ترکمن ج- ترک د- لری ه- عرب و- گیلک ز- کرد
- ح- فارس ط- طالش ی- مازندرانی